

د دیوت

د شعرونو مجموعه

گوهر رحمن گوهر

ديوت

کاشعرونو مجموعه

گوهر رحمن گوهر

د کتاب پیژندنه

د کتاب نوم : ډیوټ

شاعر : گوهر رحمن گوهر

خپرنډوی : د ناهید کتاب خپرولو مؤسسه

د خپرونو نومره : ۱۲

د خپریدو نېټه چنګاښ : ۱۳۷۶ - جولای ۱۹۹۷

چاپ ځای : دانش کتابخانه پېښور

تیراژ : ۵۰۰

د کمپیوټر سمبالوونکي : ایمل « سنگریار »

د پښتني انځورگر : استاد حسن پاوند

بیه : ۳۰ روپۍ

بسم الله الرحمن الرحيم

ډيوټ ۱

د کليم پيل^۲ وځي واخسته
او ډيويز د سول^۳ ډيوټ کـــړه
بيـــا په توره دلنښتـــي ډي
تور تيـــپ^۴ ونه واړه ست کـــړه

-
- ۱- دا ون، د ډيوې کينډولر گين دريځي تيمبکه
۲- يژې- آژې، شونتۍ- بلنيد. ۳- عقل (intellect)
۴- توري لښکري.

په نامه

د هغو میرونو

چې د رڼا په توره د تیارو سره په جنگ وی او غواړي
چې د حجرو، مزد کونو

ډیوتونه د سینا د بامبري نه په بلو ډیوو ډیویز کړي
او د یوی داسی ټولنی آره کیږدی چې پکښی د سپری د
سترگو ډیوی په اسمانی ډیوی بدرگه کیږي.

داینی کـــه هندارد ده
 دڅستند ځانگر تی^۲اوو
 نوډگر د زرغونۍ دی
 د سړی د شونۍ تی^۳اوو

د پینی په ستر انځور کښی
 که د ځمکې گډ انځور شی
 هله وایه چې څـــه مکزی به
 په خپل زده یم کښی سمسور شی

د نړۍ د انځور ورونو
 دا سړی یو ستر انځور دی
 هله وایه لوی انځور شه
 چې یی لور د څستند لور دی

بڼه میړنونه ته سلام دی
 له نیشته پاڅی، جهان غواړی

۱- کائنات (Universe) ۲- صفات. لوبڼې څونګې.

۳- ممکنات. ۴- نقش. ۵- ځمکې راوړی، آدمزی، د ځمکې بېجی.

له غوتی سپرلی ته ناری
 په خړونگی ناگم^۳ان غواری
 له ذری شلمان ته گواښی
 ځمکه واخلی، آسمان غواری
 د رارځی توک یی خورجین کښی
 په غفابنتونو شولان غواری
 د شوگیر په ناغوسترگو
 تور تمونه روښان غواری
 نظر نه نیلی په چایی
 د ځان سیال شاه خویان، غواری
 په لټون د لوی څښتن وی
 چې یی ولتی ځان غواری
 د څښتن پیستی وړو له
 په خوار ځواکی ځان توان غواری
 په پنځ^۷ا گډ له څښتنه
 د لوی کوری و دان غواری

۱- په دوه دوه نه را ټینګیدل، ټینګ خواش لرل (د خسو خسو مور پسی
 ناری وهل). ۲- څاڅکی. ۳- یوسین. ۴- دنرو جوارو ډوډی. ۵- شاهي
 خواره. ۶- ناتوان. ۷- تخلیق.

پـښـى تـښـاکـى پـه غـورځـنگـى پـي
 سـمـه غـرـيـابـان غـوـارى
 چـي پـيـرى لـا پـکـښـي ځـنـدـى
 دوى پـي نـن، د ازمـان غـوـارى
 د لوى مـيـر رښـتـيا کـوـوله
 گرځى گرځى هوډيان غـوـارى

د مـيـر و نـو واره چارى
 دى ناويا ته انځـ ورونه
 نه پـاـزه، او نه يـي رنـگـ ځـي
 کـه پـرى واورى سل اندونه

دا پيـنـى تـور تـور مـگـى دى
 لا تر اوسـه سـرـيزو ته
 يـو بـوره يـي اړولـى
 دى اړم غـبرگـو گـانـدو ته

۱- منز، موخه، مرام. ۲- تازه والى. ۳- د پنځو سوو کالو موده. ۴- دارټ
 د چکلى غاښ چې دارټ چلولو لپاره د ډول کوبو ته اړميرى چې يو بورډ
 واورى نوارټ يو پل وړاندې لار شى، ځکه بورډ اړول ايله پيل کولو ته
 وايي. ۵- هغه لړگى چې په هغې دارټ چلولو لپاره غويان تړلى شى.

نه ميرونه، نانومړی
گل کڅوونه کړی څوزيانی^۱

چې په سړي گرځولی
سین هغه بیړی لاهو کړی
لکه خدای چې گ^۲ذارل یې
نور په مخ یې ورله توکـړی

ځمکې توب سره انښتیه!
ته د هر اسمان، اسمان یې
لا په شرنگ نه یې د ځان خپل
چې د ټولی پینی ځـان یې
د سیالی د لویې څښتن یې
څه ویار نه دی که انسان یې
ستـا تاوان له ازل نه دی
ته پخپله ځـان تاوان یې
ته بی لوری د هر لوری یې

۱- د څوزانو میره. ۲- مانغل.

۳- شرم، پیغور.

اوس د لورو بـ نـ دـ یـ وـ اـ نـ یـ یـ
 لا په زه یم د بـ نـ یـ اـ نـ چـ یـ
 د حـ جـ رـ و د لـ وری غـ وـ اـ نـ یـ یـ
 خـ بـ نـ تـ ن، هـ م پـ ه تـ ا ر غـ یـ یـ رـ ی
 تـ ه مـ یـ یـ رـ د د هـ و مـ رـ د تـ وـ اـ ن یـ یـ

خـ و غـ و تـ و هـ ر خـ ه البـ د ل کـ ر ل
 لا پـ سـ ر لـ ی چـ ی و غـ و ر یـ ر ی
 سـ ر ی بـ نـ ا د پـ ه پـ ل و شـ ه د ی
 د ا چـ ی لـ مـ ر لا و غـ ل ی یـ ر ی
 د ا د ژ و نـ د بـ ر پـ ا شـ تـ کـ ی د ی
 خـ و ژ و نـ د تـ ل مـ خـ کـ یـ یـ خـ و غـ یـ ر ی
 حـ جـ ۲ رـ د ر ا غـ لـ ه تـ ر سـ ر یـ ه
 د ا سـ ر ی بـ ه لـ ا نـ و ر یـ ر ی
 د حـ جـ ر و لـ ه الـ و لـ بـ ه
 ا تـ ل زـ ه یم ا و چـ تـ ی یـ ر ی
 د ا ذـ رـ ه بـ ه پـ ه غـ ر لـ گـ ی

۱- د نیشته نه شته کیدل. د هیڅنا څخه په (څه) کیدل.

۲- ژونکه cell.

دا بريښنکه به لمر کيږي
او موخاڅکو د سپيږونه
ملغلري به جـــــوريږي

ووا ندونه څه لوی غـــــړي
چې نخ^۲اس يې شولو خوړ
شخ^۳ري خلک يې راپنډوو
شوخواړه تری لور په لور
چې يې ډنگ په نړۍ خـــــپور و
څوک يې نه پوښتي په کور
په غـــــاي لټ وودا اندونه
که وختـــــونه وو څه نور
چنـــــي شني يې شوي غـــــيلي
و چې گـــــرگي شوي د اور
له کړونگه شو څـــــوکي
له نښتـــــو شوتانـــــوړ
چې د ژوند څـــــه اوربل وو

۱- نظري، ايډيالوژي. ۲- بازار. ۳- درغني، ډير.

۴- اوبجر، جروبي. اېشار.

شوژوندون لره پيـفـور
 چي له وخت يي غـرـبي غـرـشه
 كـري تـولـني يي د گـور
 د گرگـاچـو مـانـو خـلك
 شو را پر مـخـي نسـكور
 ارتهـيـان^۲ د زار د پيـرو
 خو د راتلل به تراخـور
 كه تلل ستوري يي مـخـكـبي
 اوس د ورخي شو شـمـكور
 له نوبت شـو زار د پـالـي
 مـريـسـتون^۳ شـه كـلي كـور
 شو ستوري لكه لوشـوي
 مـريـي ايري له ژوندي سكـور
 چي له وخته پل وروستي كـري
 له شـهـسـوره شي خـر سـور
 د مـرگـي په كوڅه سـر شي
 چي خطا كـري د ژوند كـور

۱- كلاپوله. دنگي لوري. ۲- اړت چورلونكي. غويان

۳- هديره.

په پینی کــــــــــــــښی پټ پوښلی
 لکه وی د ســــــــــــــری ورکی
 د هر ورکی په لټــــــــــــون کــــــــــــښی
 کړی هر لور ته سر غونډ کی
 کله ډکی غــــــــــــیــــــــــــری راوړی
 کله راوړی څــــــــــــوش لونو کی
 کله بود کــــــــــــری ملغلری
 کله نش گــــــــــــوجی، کنجکی
 کله وینی برتیا رو کــــــــــــښی
 کله نه وینی په ځــــــــــــم کی
 کله شی اړوک د لاری یې
 ناجفــــــــــــه خپلی اړکی^۱
 که میشته دی کور کی کښی
 کــــــــــــه یې چاری دی هلکی
 خو گواښ گرندی یې دی سترگی
 ارادی یې اســــــــــــمانکی
 په زمــــــــــــرینه هڅــــــــــــو هاند به

۱- د ومره وانه چې په دریو گوتو کې راځي. ۲- خنډ، ستناو، ۳- اړک خوی
 یا جذبې (اړک هغه څاروي ته وايي چې غاړه یې لاماته شوی نه وي)

په هر لور کــا جنډی لکی
 دادیو ځمکی څــښتن به
 شیخ ملی کاندی څو ځمکی

په داوڼ وی دیو د بله
 وی راتا و تری نه اور پښت۲تی
 دیو د م۳ری چی داوڼ شی
 نو اور پښت۲تی به خود تنب۲تی

بله ها وخت د میرد نیسی
 د زرو در ب۴لو تور نی
 د ذهنو نو د له۵رو
 د اور غ۶لی تور کی وینځنی
 ای لنډ ستر گیه سیریه!
 لا د ژوند د گ۷ن پرویی
 که گ۸وشنه دی د سروده

۱- دیوت. ۲- پتنگان. ۳- چې دیو به مړه وی. ۴- هغه چتلی (د څارویو
 غوښیانو) چې ځمکی له به مخ ورکړی وی. ۵- د کوتی یا ستانی د اډانید
 نا توړلی لرگی. ۶- د لوگی تور کې چې په چرگی کې د اور بلولو له امله لهر و
 سره نښلی. ۷- د لښکر وروستی پرده یا برخه. ۸- موشاده، جوسه، څیره.

خو په کچ کې د څاروويې
 لا د زديم په شـرنـگ نه يې
 لا تش گـوـجـی د حـجـرو يې
 د بودی غم دی لا نـیـشـشـتـی
 خو په لویو تنسـتـو يې
 لا پوهنه دی شـلـغـاـتـی
 لا سـقـا طه د اونیو يې
 د پـخـو زـیـری کـسـبی نه يې
 هلک کـاـری يې، داؤمـو يې
 یا په نغـ^۲وته د بالـشـوـیک يې
 یا خنـگـنـبـ^۳تی د روسـو يې
 دا د سـوـل د رشـئ تـوـره
 چې په سـیـر کې په پوښو يې!
 با تـوـر کـسـی^۵ دی لا روند دی
 و هـنـدی د مـا مـلـکـو يې
 لا پـوـسـ^۶تک درته لوی پروت دی
 د رومـسـبی مخ په پـیـزويي

۱- گچه. ۲- لمبه. ۳- پلوی، ملاتړی، لورینه کوونکې. ۴- رېش کوونکې.
 مفسر، زبرگ. ۵- نینک، دسترگی د تور د تنه وړوکی کسی. ۶- کتاب.

لا تنگ گوری دی نری ده
 لاله نری په گن پړویي
 په درارونو پلوشو کونښی
 په سڼگه، هم دیوڅوویي
 د اکو او دریاب په غاړه
 درکی د څو سوسیپویي
 ستا په سرباندي سرپه!
 دی پراته لوی مزلونه
 د زرها پیرو اوږدو کښی
 دی اخستی څو گامونه
 ډیر تورلی دی بُت تان دی
 ډیر دی والی سس و مناتونه
 ډیر د وینو په باس^۷ ین دی
 پوری یستی شنارونه^۸
 په کمرپو کښی دی دل کړی
 ډیر هډوکی او سسرونه

۱- لنډه تنگه. ۲- چاپېره تاویدنه، د لښکر دښی او چپ پری چې د غلیم د
 لښکر دښی او چپ نه په تاویدو د شاتنه برید کوی. ۳- ختلی ډیری. ۴- هغه
 څه چې د سړی خپل وی، اصل زر. ۵- ډک، برجق. ۶- وهلی. ۷- اباسین.
 ۸- خپگونه.

په تارا ک او په غـــــــدودی
 اداره کلی بنـــــــارونه
 ډیری خـــــــونی دی نــــتلی
 ډیر دی ســـــــوی اور بلونه
 څنگ تر څنگه دی د لمنځ^۲و
 رالوی کـــــــری کـــــــپکرونه
 په زرهاوو اگـــــــوبگو
 کې دی شــــتی ځلاند کارونه
 په پنځــــون دی د مــــیــــپــــرانی
 بنځ بی شمــــیره بیرغونه
 له بڅرکــــو دی پنځــــولی
 سپورمــــی ستوری او هسکونه
 دا زغو څیــــرلو پنبــــودی
 را تیت کــــری اړک غــــرونه
 پندبــــقــــری نه دی راویســــتی
 شــــه ډیوی او ډیوتونه
 لــــه اورو دی ژبــــی راوړی

۱- وران، په کنډوالو او بڼتی. ۲- نښتري ونه چې پیرنګیان ورته د کرسمس
 ونه وایی. ۳- نیچر، فطرت، طبیعت. ۴- ناباری، ناجغه (Virgin) ۵-
 چغی سوري، د سورلنډو نازی.

له شلفا^۱ اتوپوسبتکونه
 له لفا^۲ مـونواو له گـارو^۳
 دی جـور کـری انگرؤونه
 تر پرونه وگـیه^۴ خـان وی
 نن خـبتن د درمندونه
 تر پرونه تر هیـدلی
 کوچنی خـیره له پنخـونه
 نن دی وگـوره پینی کـبی
 خـپله دروگـه^۵، پرمـونه
 دا چـی نن دی په ولکـه^۶ دی
 دا وکـله تر پرونه
 لا به وینی خـومره خـمکی
 لا به گـوری خـومرونه
 هر پـلو پـسی به اخلی
 خـومره خـومره پلونه
 په گـوت پـرد ژوندانه دی

۱- یوه لویه چې پکې په دیوالونو تشی کړې راکښلې شې. ۲- په کمرونو کې د اوسیدو ځایونه. ۳- خمڅی. ۴- خوپوریزه کور، اپارتمان. ۵- وری ټولونکی، اشاره هغولومرو بنیادمانو ته ده چې تشه راټولونه یې کوله. ۶- هییت، پرتم، رعب. ۷- د لاس لاندې، په کنټرول کې. ۸- پیچومی.

بنکته بره پینی توله
 ستر انخور دلوی خستندی
 دپایبست انخور هم هغه
 ستر انخور ته چي خنگزندی

دا توره شپه گورئ رها نه شوله
په اور بخړكو، اور بلكو باندي
بويه چې لمر هسي پيلوځي راوړي
واخلي تپـونه تور، په اپو باندي

سریتوب دادی غواکمن چي
نه غبيیبي، شپئیلی بی غواک
سریتوب دادی واکمن چي
سسورلی نه کپی په بی واک
سریتوب دادی شتمن چي
نیستم خلاص کپی له پخساک
میرنتوب دادی میره چي

۱- اوراورکی، ۲- چغه، په مخه، ۳- زور لرونکی، ۴- د هېو کونلی په سارا کېښل او خوړل، ۵- بې وسه، ۶- د نول گروم ژوند.

تغـر تـول کـری د خـوراک
 مـشـر تـوب د اـدی چـی مـشـر
 سـر رپـه وخت وی د تـاراک
 ولی وروسـتـولـه هـر چـا وی
 د بـرد و نـوپـه ویشـشـ۲ اـک

اـولـسـونـه چـی مـرژواک شـی
 خـوک چـنگـیز یـی کـری لـا پیـا
 شـنـه پـتی او شـتـه یـی تـول کـری
 شـنـی د دوزی، یـا د اـپیـ۴

لـویـه تـوره دـه سـر چـی
 لـه رنـدو عـقـیدو خـلاص کـری
 دـه مـردی وینـخی، مـریـان چـی
 لـه زـندو، خـولـنـو خـلاص کـری

۱- ولجی ۲- ویشنه، ۳- د فصل وری ریبیل او د روزه پرینبودل.

۴- بر خیرنه برخه خوړل او نور ځمکه کې پرینبودل.

دو پړک ورکــوی کله
 د خـپل زړه چاله اير او
 د کلیم ســـــره هم منډه
 ســـــامـــــری و ته هم هاو

د خوشو نا اندولو ارزښتونه نو په ټولنه
 سنگین سنگین میړونه له نیستی ورژیدل
 په لږه څه روزنه به د کوم اسمان ووستوری
 څه ښکلی سترگور په انځاره وکوټیدل
 نیلی به یې غفلولی وو، چې په کومو د گرونو
 مری د کڼو دی پټ په کلی کور و سولیدل
 تنکی وو، اومه خوله وو، څه تیغه څه یې پر تم و
 گل مـخـی دیر په کچ د منجـشـرو و دوریدل
 وو خومره میړنی او پوهیالی په هره سـخـره
 په نیمه کښی شو سپیاز، مخونه چایي ولیدل
 دا غوڅی نیمی ښځی د ټولنی او غبراندی!

۱- دوه ژبی، دوپړ، منافق، ۲- د زړه ایر او ورکول د زړه خبره چاته کول،
 خوله ونیل، ۳- سخره، (Embryo) ۴- د مرد کولوبه چې پکې مردکی په
 قوتی کې پتولی شی. ۵- غوتی، پونگه. ۶- گب، ماشوم چې د مور په
 نوس لا د انځاره په بڼه کې وی. ۷- زیان

که ملی وی له سرو، ټولنی خومره به وی وړاندی

د تیارو غندنه داده
چې د یوه کـــری یوه بله
په ښکـنځلو، رتوســـپـــورو
دا تور تیپ ځی په شا کله
کچا بانه لا آدمزی دی
لا په چارو وړ کی دی
دا پینی یې کـــه انگر دی
لا په کچ د کـــور کی دی
د څښتن سیالی خو پریرده
لا ناسیاله د ســـری دی
لایې کـــار دُوخ او لغـــتی^۳
ایلتـــونه یې د څاـــروی دی
اور، لاس بری دی په خـــاوری
ځکه ښی شـــیطانی دی

۱- وړوکی. ۲- گڼ پورونه لرونکی کور.

۳- په سریا ښکرو وهل.

يا خو وړانه ايره مخي دا چرگلي كېره
 چې يبره يي تش لوگي دي يا اورغلي ده
 يا پكې هغه سور اور كېره په غور ځكو
 چې اخستي تری كلیم د لار شونتۍ ده

لكه غره سى درون بـارى
 ناست په ځمكه ظالمان
 او بنـتـون كړل دوختـونو
 لكه دُوره د كـاروان
 پل د ظلم آخـر د لـكـړي
 زياتـگـري فرعونان
 چې د ځان درك يې بيا موند
 شـونـيم ځـانـي اتلان
 له خپل ځواكه نا خبري ده
 دوگـر و لـويـي تاوان
 چې له ځمكې په پاڅون شي
 نولار وركـانـدي آسمان

۱ - نغري. ۲ - حاصل. ۳ - ژبه كوونكي لنبي. د لنبو ژبه.

۴ - انقلاب. ۵ - زور.

چې کندو کې توره زنگ کړی
کړی بایلات په هر میدان

وربړی ۲ کړد لورا لوردی
چې داشخړی اولسونه
اود ویاړ خلوته یې کساندی
په دوه لاسی سلا مونه
دا هغه زیره و دیالی دی
او هغه ځیرک میړونه
چې له ستی یې د بلواکو
راکوز کړی دی جگونه
یاله ژامود زمرو یې
ایله کړی اورم پیړونه
یاله پنبونه د ښکیل شوو
دی شلولی یې ښکیلونه
یاد پوهی په ډیووی یې
رنا کړی ډیوتونه

۱- بایلنه، ماتی.

۲- وربړ کیدل، لاس په تندۍ، د پنځو په سر د څه نندارې ته ودریدل.

په الماس د څير كاوى يې
 د ذرو لوڅ كـــــــرى زړونه
 كنگلي^۲ زى يې كچ كـــــــرى
 او چاڼ كـــــــرى يې چولونه
 يا د پنبـــــــو لاندې يې كـــــــرى
 ستورى څك غرونه ستونځونه
 په وريښو د ســـــــمندركـــــــي
 يې ايل كـــــــرى نهنگونه
 برپه ســـــــتورويې نجـــــــتلى
 د برى خـــــــپل بـــــــرغونه
 ســـــــتور بـــــــي^۷ پرويې پلتهلى
 لراو بر ســـــــتور تـــــــليزونه
 پا يې اوښكى وچې كـــــــرى
 ماړه كـــــــرى يې نسونه
 د ورژلو پـــــــرهر ژلو
 يې گنـــــــدلى پـــــــرهرونه

۱- نشتر. ۲- گليشيز. ۳- ميري، د بښتونه.

۴- غاښى، سركى، ۵- چاپيريال، حريم. ۶- ښخ كړى لك كړى.

۷- خلايى بېرى، (Space Ship)

داوندناروغی یی
 یی راوکشی درملونه
 چي چوشوی له پیروو
 رسولی یی ترمی^۲رونه
 په وچ ک^۳اک یی تول اولس له
 دی گتلی شولانونه
 پدی خلی وودی وریبری
 تل تر تله رحم تونه
 دی دا خلی اولس سات له
 د می پرانی آیتونه

داپینی واره پیمنلی
 یوتولی زی تولولی کی
 هم هغه انخوردستوری
 چي خلیبری ذروکی کی
 دهر خه خانیه زه وده

۱- هغه ناروغی چي ډیره زړه وی او دروغیدونه وی (Chronic)
 ۲- ډک، منزل. ۳- هغه دودی چي په غونډکانی د اوږو په تپلو په انگار کې
 پخولی شی. ۴- شاهي خواره. ۵- هغه نظام چي پکی تول را تول وی، چي په
 تولو واره ولری.

ده دی لوی پلنگنی کسې
 چې لارمل د پلنگنی دی
 دی په وله خپلې نړۍ کې
 کور کېو کې راگیرو
 شې انډول لو کورنۍ کې
 د ټول ژوند خیر کې چې گرځي
 خیر یې پر یوځي په جولی کې
 ځانله بیله چې چرگی کړي
 ژوندی ځان د پتئاری کړي

نوښت تون په هر دوران کې
 د زړورو په لوی زړه شې
 د زور پالوتلن دود دی
 چې دی نوی څه ونه شې

د نوښت په هره توره
 ژوندون نور دی غوریدلی

۱- کائناتې ټولنه، ۲- په ډوډۍ.

۳- لوی کورنۍ، ۴- ولانگه، د مړی د لامبولو تخته

گڼ خورلی غوزار شوی
 سپرلی نوی ټوکیدلی
 نوښتکار که سړی نه وی
 نوکل شوی به یې ژوندون و
 په خرخواو کې جاله ور به یې
 نن هم لکه پرون و

له سخته تونه چې دلاری
 په شان د تیتیدلی
 چې تنگسواو تریسوله
 غتې غاری دی ورغلی
 په سیندونو لاهو شوی
 په ستونځونو اوښتلی
 په پښې پبله چې په درېو
 په چاودې ورختلی
 چې په ټکنده غرمو کې

۱- جامد، کل چې کلک ورڅخه جوړ دی، داسې ځمکې ته وایي چې په
 کلنگونو هم نه ماتېږي. ۲- گرداب، گرنه. ۳- د جالی په څیر.
 ۴- غنی چې د خپولو خپولو نه یې پند جوړ دی.

د ډک لور ته خوځي دلی
 چې د سور سوري دمی ته
 لږ هم نه دی پس خي دلی
 چې راش او کنگلي زويي
 قـدم نه دي تنـبـولي
 په زولونو، زلزلو کـي
 چې هم يو يرغـه پويلی
 چې له هر څه نه پری شوی
 دخپل مـير سره گنـدلی
 دامـيرونه، سرهينگان دا
 په خپل ډک دی رسي دلی

دا خوسپي وی خپل ترمنځه
 په درنگو چې غـورلـري کـري
 چې ميره وی ځان وروستی کري
 پرگني نوري مـري کـري

۱- يمالونه، برف کوچ. ۲- مرداری.

۳- د سپوږزول.

د نن پړه د نن مـــــیـــــړه وه
 غـــــشـــــی یې واړوه له ســـــرـــــه
 ســـــبـــــانی راتلونکی پوه شه
 نـــــیـــــسی لره او کـــــه بره

یو اســـــتـــــوی دی ژویال کـــــی
 دوه اســـــتـــــوی ســـــئـــــریزی دی
 تللی زه یم کـــــی خـــــښتن ته
 او په خـــــتـــــه کـــــی خاړوی دی

که ســـــری د خـــــښتن سیال دی
 که نـــــری کـــــی ســـــتـــــربالون دی
 که یې پلاز په پنځون سپور دی
 برکت د نوښتـــــون دی

هم په مـــــرـــــسته د خپل عقل

- ۱- مسئولیت، ذمه واری. ۲- له سره غشی اړول، خپله پرده یا باره له سره کوزول. خپله غاړه خلاصول. ۳- د ټولو ژوو په یو بل اړه لرونکی نظام (Biosphere). ۴- د سړی زامن بنیادمان. ۵- د جگ بام خښتن. ۶- تخت. ۷- ابتکار، پیلات.

د ســـــــټري راوړي يون كـــــــري
 له ذري تر ســـــــتور ته لـــــــزو
 په پنځـــــــون ټول، چـــــــپا وون كـــــــري
 له هر كـــــــگوز، برار يـــــــكي ته
 په پار چنگ د ژوند خـــــــتون كـــــــري
 هريو گـــــــام په لوي كـــــــراوړدي
 هر گـــــــتات په شواخون كـــــــري
 په پـــــــيرو پلوشه بود كـــــــري
 لـــــــبري خـــــــلقنده ژوندن كـــــــري
 كـــــــله كـــــــله بـــــــيـــــا د لاري
 او بـــــــيان تللي بـــــــيرته ســـــــتون كـــــــري
 چې له خـــــــمكي وزگـــــــار يري
 نو هسك مـــــــخي خپل لـــــــتون كـــــــري
 چې د نن ر غـــــــزي ته كـــــــوزشي
 كـــــــله ســـــــود بـــــــيا په پرون كـــــــري
 داســـــــري له خـــــــپلي خـــــــلي
 لكه خوب په مـــــــيگـــــــتون كـــــــري

۱- د سري نه پيدا. ۲- پاتكي يا پاشتي، د پار چنگ، اندر ياي ياشل
 اړيكي او بازوگان. ۴- اسمان مخي.

په شننو، ځير کلاويو
 د سړي پوهه غځي بړي
 په پنځون له هرتارا کي يې
 ځير کتيا نوره غوريږي
 نن پوهنه يې بخځي برکي
 سبا ستوري وځلي بړي
 عقل هر کله نيم مگري
 درستی ورځي ته ناپريږي
 په رموز د واره ژوند به
 هم وروستی سړي رسوي بړي
 تر هغې به پدی ځمکي
 د سړو ويني بڼي بړي
 ککړي به ارغوي پريږي
 سړي سکروتي به وريږي
 کړوندي به وجا پريږي
 ابادي به کنديريږي^۲
 د سړي دا وړاندي ورکي

۱- ژوره کتنه، څيړنه.

۲- اداره کيدل، کنډواله کيدل.

د تش عقل تيند کونه
 په لونده او هم په وچه
 يې د تسه پساتونه
 دیوی لویې کورمې يې
 په تلونو کې ویشونه
 په تتر د سړی زونی
 د بيلتون دا دیوالونه
 دا بریدونه، دا تاکونه
 دا څوکۍ دا ځنځیرونه
 له یو بل په راشه درشه
 لباسونه، تیتالونه
 دا د لاس د بېړۍ چاری
 دا دیوېل نه بُردونه^۱
 دا ترورنۍ، شوکوونۍ
 دا څبېښاک او ښکېلاکونه
 شدتونه، خرخشی دا
 وینۍ، اوښکۍ، دا اورونه

۱- ځمکه، د سړی د پنځیدو ځای.

۲- ولجی، مال غنیمت.

مـشـا مـشـی او دا ملندی
 داشـتـی او دا لیـتـ^۳ـونه
 کله جنگ یې د نیـتـ^۴ـونو
 کله سره تر یسـئـ^۵ـمارونه
 په سره کـی، په اور بند کـی
 د اور بـل، یـی پرینـ^۶ـونه
 د ساکـ^۷ـنبویه گـدـشکور یـی
 شـرـیـخ مـلی دا دوترونه
 پار چاوشوی خـانـتـه کـری
 بـیـنـده چـیـنـا گـ^۹ـرونه
 خوک پت مور او لوخ نهـرـخـوک
 دوه دلیـز کـلی، بـنـارونه
 خـوـنـی مـگری چـی وی عـقل
 نیـ^{۱۰}ـمکرد یـه یـی نظام وی
 افلاطون که د خپل وخت وی
 په بودرو به گـام په گـام وی

۱- پرو پاگند. ۲- سپکی سپوری ویل. ۳- عیب لټونه. حق خیرنی. ۴- د
 مرد کوورنیت. ۵- د دزو کومانده. ۶- بندوبست، توژیز، سمـام،
 تسلاپ. ۷- ساه دار. ۸- بنیدونکی. ۹- په گدوکی یوه چینه ده چې ورته
 چیلاروایی. ۱۰- ناقص. ۱۱- تـکـرو.

چي خبرپوسي کري، نو کله يې
 دميره په خير سمام وي
 چي په پاته کي وي د خاوري
 نود اور خو به غلام وي
 شپه کړنگايي غي له پينډو
 سپيده چاودي کي بي جام وي
 داد نن ادام تلولنه يې
 په سبب اندام وي
 يوه روغه لاره هم شتي
 که دا عقل پري رضا شي
 خپلواکي له خانه واخلې
 له کليمه خوا په خوا شي
 ديو، يوتکي په خاي به يې
 ټول پوستک لاسوله راشي
 اور بلک به دک کاله يې
 لمړين ډوله په خلا شي
 سترگي لاري به د ژوندي يې

۱- انتظام. ۲- جوړه، رغړي ۳- پروکي پروکي. ۴ کتاب.

۵- اور اورکي.

رپ دسترگو کي رهاشی
 په پینی کي له خپل ځایه
 اوله میړه به اگاشی
 وگي څان د وگي وگي
 په رشی به مړه خواشی
 واره غشی پوچ کي د ونکی
 به په نښه یې رساشی
 کور کي به یې د شگو
 د پلخی ارۍ کي لاشی
 لکه سین د غبارو دننه
 به خوندي یې غورځنگتیاشی
 له ټول ژوندد، به همغبرشی
 چي یې لار د لا لاشی

هر ځلمی څپ پانده سین دی
 رور د^۳ول غواړی له غبارو
 وړی خلک ماره نه کرل

۱- د پوخ بنسټ یا تهداب، تهداب، بنسټ نیاد

۳- اموخته کول.

اندو تان^۱دو او یازارو^۲
 لوندد هر و گری ستونی
 دی په خیلو خیلو لارو
 د مـشکونو مـشکندو کی^۳
 خپله پری نښه غـوزارو
 یونیم لاری ته راو وخی
 نور ښاد مـنه دی په شـارو
 چاتـبـنـه ده لـیـدلـی
 دلی^۵ و گانوله سرودارو

له دونه^۶هی نه د سـیـنادی
 ډیر بـخـر کی الوتلی
 که روسودی او که مارکس دی
 خو سپـر غی یی رانیولی
 خلک نن پری ژبغـ^۸راند شو
 کلیم وو پرون ویلی

۱- نوی. ۲- زری. ۳- د مشکو لوبنی.

۴- گنگوتان. ۵- ایران. ۶- دومه.

۷- اوربخر کی. ۸- گویانه.

د کتاب په یو شیبه کې
 مهالونه انغبښتلی
 دا کتاب هغه کتاب دی
 چې پری گزړده پینی چلی
 چې یې پلي آدمزی کا
 ټول ژوندون وټه وپللی
 له پینی ځمکه هم غبرشی
 له څښتن سړی وملی

که څرگنده پینی گل ده
 شی بریښنکی په شل کې
 دی تودی یخی بریښنکی
 یوله بله په اندول کې
 د بریښنکو څپېری بریښی
 د پینی د سړ په جل کې
 او بریښنکی تش خوځښت دی

۱- وختونه، زمانې. ۲- میرل، پلستل. ۳- ملستل، مل کیدل. ۴- جامد.
 ۵- خیرل، تومبیا کول. ۶- د ذری بڅرکې چې ورته پروتان، الیکتران او
 کوارکس وایی. ۷- ټوله. ۸- بریده، ټاک، ور، پتی ته د وزگیدو لاره چرته
 چې ډک پروت وی. ۹- (Pure Motion)

د نيشـتـيا و و په بورجل كې
 د خوځـښـت په شا وړ هورته
 د چالاس و په ازل كـيـ؟
 په ډير څه كې لږ څه وينی
 يې لنډ ساوړی لا كتل كې
 سپوږمى، ستورى، ستور تليزى
 پړاو تيږى ستامزل كې
 چې د گڼوپ له بامه گورى
 نړۍ ښكاري په رنگ بل كې
 لږ دى زه يم ته هم ځير شه
 د ژونكى الوول كـيـ

توکى توکى سـره گـډى
 په رغو ۵ـون د يو ژونكى
 او چې توکى ټول نوم بيا كړى
 سـر يې لگى په بريښنكى

۱- په پساره کې لنډ. ۲- سنگ ميل. ۳- د ميلمانه سترگه، وينس
 ۴- حجره. (Cell) ۵- رغاونه، جوړښت. ۶- خيول، شنل.

د څـ ر گ ن د ی پ ین ی تـ ولی
 هم بر ی ب ن ک ی بـ ځ یـ ر ی د ی
 کـ ه ذ ر ه د ه، کـ ه ژ و ن ک ه
 د بر ی ب ن ک و ا د ا ن ی د ی

اړ و ن گ ه ب ا ن د ی د ت و کـ و
 اړ ژ و ن د و ن د ح ج ج ر ی ن ه د ی
 ل ه د ی ت و کـ و ن ه و ر ا ی س تـ ه
 ز ر غ و ن د و ی ی د ژ و ن د ب ل څـ ه د ی

سـ ه ه، سـ ا ه، د سـ ر ی ز ه ی م
 ب ځ ب ن ا ن ه د ی ل ه څ ب ب تـ نه
 د ه غـ و ر ب ا ز ه کـ ه څ و ک و ا ی ی
 ب ر ځ یـ ز ی ی سـ و بـ مـ نه

چ ی ب ی سـ ا ر ی ل و ی څ ب ب تـ ن د ی

۱- بځخی اری، بځخ بنیادونه. ۲- د څپر په څیر داسی ودانی چې زرد ږنگیدو
 وی. ۳- مواتازه. تکیه لرونکی. ۴- زرغونوونکی. ۵- چنی خبره، د
 مارغانو غل یا پیخالونه. ۶- تکامل، ارتقا. ۷- علت. کاز

او په څيرې نيشتي بل څه
«روحنا» بلى ستا زه يم
بل دى نيشتي د بلل څه

هم ختيځى، هم لويديځى
لا د زه يم په شـرنـگ نه دى
چې په څـاـوب دى څلور بولى
نو په زه يم لا رنـگ نه دى

نن هم هغه يې چې پرون وى
شـېـر قـنا تـار د دى بدلون كې
له مـهـال او تون او چت يې
څه كه ژوى مهـال، تون كې

هر قـدم د پرمـخـتلون دى
په ازغـنـو لا رو تـلـلى
له او رو نـو نه و تـلـلى

۱- غوښتنې، غريزې.

۵- زمان او مكان

په ســـرو وینو کـــې لړلی
 هر یو چایل د نوښت پالو^۲
 په دارونو او وړیدلی
 په سیندونو لاهو شوی
 په زولونو کښی وتلی
 په کرپو کې غورځیدلی
 په میړانه پاڅیدلی
 چې یې پښې تناکي شوی
 په تتر ورتولیدلی
 چاپه کفر تورن کړی
 واپوڅی^۳ رمه یې گرځولی
 چاپه شا باندی را کښلی
 څوک یې پښو ته پریوتلی
 که تقاری یې کړو هډوکو
 بیـــا هم نه دی ودریدلی
 له یوډکه تریل ډکه
 دلته خلی هلته خلی

۱- جوبه. ۲- نوښتگر، ابتکار کوونکی

۳- دواړو څیرمه کول، د ډلی نه وکښلو ته وایی، اچوت کول.

له غورځنگ د نوښت پالو
 ژوندون نوی خيال زموڼدلی
 له پرمخه اوله دروگۍ یې
 زور او ډنگ دی لږیدلی
 د سرووینو له غوتو یې
 تاند خټور منی غوړیدلی
 له خوځولو خوځولو تنو یې
 هڅو ب نوی پنځیدلی
 په ناستو پرومته کاو یې
 ژوندون مخکښی خوځیدلی
 له کړمنو شوگۍ یې
 اخترین سهار ختلی
 د پیلوڅو په رڼایې
 د تیارو نوغی وتلی .
 د کړاو د رڼاو ډب یې
 پشانه اوتو ته رسنیدلی

۱- توپ، پونده، مهمیز. ۲- نظام. ۳- پسرلی. ۴- کلتور، کلچر. ۵-
 هلی ځلی، مټ کونه، ۶- سترو، کړیدلو. ۷- گټه، خیر. ۸- وروستنو
 راتلونکو

د مـیـر هـم هـفـه دـی
 چـی د لـوی خـبـتـن پـری پـل دـی
 هـفـه مـخـکـبـی، دـی پـسی دـی
 کـشـر، مـشـر سـره مـل دـی

کـائـنـات اوږد ه غـنـم دـی
 کـه هـر وخت بـر یـبـنی سـمـسـور دـی
 گـلابـتـون یـی لا خـلاص نه دـی
 ډـیر نـیـمـگـری دا انـخـوړ دـی
 لا پـه کـوړ د کـوړ کـی دـی
 چـی یـی ټـوله پـنـیـی کـوړ دـی
 د سـیـالـی چـی د خـبـتـن دـی
 لا تـړ لـی پـه اخـوړ دـی
 لـه خـبـتـنـه یـی مـنـډ بـیل دـی
 سـوړی ځـکه کـوړ دـی
 یو ټـالـه سـوړی روزه

۱- اوږده غنم، چې ډیر ځنډ وروستو بشپړتابه ته رسی. غنم هم ځنډ تر منځه
 سمجوریری، کائنات به ډیر مهالونه وروستو بشپړیری ولی سکنت یی څه
 په داسی ډول دی چې د هر مهال خلکو ته نیمگری نه ښکاری.
 ۲- کښیدی. ۳- د ټولو سره په گډه.

په ځمکزیو باندي پوردي

مـاوريدار په مـاورۍ خـپلۍ
د تشلاک مـتۍ گـره کـري
د تشلاک په خـولو، هـلو
زرها چند خـپله سـگه کـري
مـوري هـله زر غـونۍ بـري
چي د بل خـواري بـوته کـري
پانگوال هـغه سـريخـوردي
د ورور بـنۍ د ځـان په بـنه کـري
د تشلاک کـري وکـنـوله
تـري ځـان له بـدر گـه کـري
د مـذهب ډانگـمـار را پـاڅي
د ازل د ویش تـپـه کـري
له دريځـه په غـور بازو
د اولس مـاغـزه سـوده کـري

۱- پانگوال، موري لرونکي. ۲- خوندي پانگي کيپتل.

۳- د تخم د پاره په ځمکه کې خوندي کول. ۴- اصل زر.

۵- تېستونه، برامته. ۶- بوتۍ د غوښتنيکي. ۷- څرمن. ۸- قانون

ترلياري. ۹- ویده، گنگس.

بر آما ته پانگوال ته ورکړی
او تر لاس خپله بونگه کړی

چې پینی ټوله راشنه کړی
نوشی تن ټوله په دری
زه یم ستا او د خښتن دی
بل بریښنکی یا خـ پی

چې زړای ځـ اندری شی ړنگی
نودری توکی به حیـ ات وی
یو بریښنکی مـ لایکی
بل به ستا او درب ذات وی

ژوندانه دی پیـر خـ وړونکی
په پیـری پیـری نور یری
هر هغه شریعت پوچ کړی
چې له پیـری نه جوړ یری

۱- یرغمال. ۲- دبر آما ته په سر غوښتلی پیسی. ۳- مادی (زړه- ماده)
۴- صورتونه، پژی، ځان لرونکی جوسی. ۵- پرښتی د پینی ځواکونه دی
چې سر خښتی یې بریښنکی دی.

د ســـــــړۍ د واړه نوغۍ
له ژونکۍ یو زیږون دی
او په خـــــــیـــــــر د یو ژونکۍ یې
یوه مـــــــو خـــــــه، هم پاڅون دی

ژوندانه د ســـــــړۍ خـــــــه دی؟
هاند په لورد ســـــــړیتوب
دا اوږده لار، لـــــــړۍ ډک یـــــــې
له جـــــــړۍ تر زیـــــــمتوب

په زرو ای شـخـوند کـوونـکو!
پر مـخـتـگ په نوښـتـون شـی
ډانـگ ورو بـانـدی ولاړو!
په لـیـنـگـو خـپـلو پاڅـون شـی
مـیـړه نه زیـری له نوښـتـه
له خـپـل زه یم یـی زیـرو ن شـی
له پـیـنـی ځنـی پی زده کـړـی

۱- زدیم توب. lamness

چې ژوندون په پيوستون شي
د ځاني گټو غمگرو!
د ځان گټه په بڅبون شي
هغې پاتې ليش شتكي شي
چې له ټول ژوند په شلوون شي
هغه څوك شهسري بوله
چې له ټل شه ټل ته شتون شي

یو گام، یو الواک

د غلیم سترگه تری سووخی
هغه واره چې بریدواک دی
برینبیدلی ډیر غاښونه
د میرونوپه پوخ کاک دی
په مورچل به دی وین اوسی
غلونه ډیر لاپه غلیاک دی
درته بته یې وریته یې
خودا وختی لابی خواک دی
دهغه وزره د کتودوی
وس یې نیشته په پخساک دی
دبری زیری دی واخلی
چې یو گام دی، یو الواک دی

۱- هلواک، د برید په حال کې. ۲- نظر

نیشواکی او خپلواکی

چې غـرینه، غـرځنی دی
نوپه لارو غـرځنی دی
چې یې مـیلـه ده اوبو کـې
نولمانځـه کـې اوبنی دی
چې ځای گـیره دی په درگه
په توره کـې درگنی دی
د ژوند لاری یې ده تـاکـلی
د پنځـون چې هر یوشی دی
د هرڅـه هومره غـوردانگه
چې یې څـومره غـړوندی دی
د هرڅـه په تن د ننه
خپله شرعه، کتابگی دی
د څـبتن منډیې هم منډی دی
پینی یو پینډه مـری دی
چې بلرنگه له پینی دی
هغه څوک دی؟ سـریزی دی

۱- ښتیز قانون، له بنیاد پرته د نورو ټولو ژوو په خټه د هغوی د ژوند لاری
اخیل شوی دی. ۲- ټوپ، منډه.

چي يي واک او ويلار خـ پـل دی
 له خـ تنه پس هم دی دی
 چي وسـ من د هری لاردی
 دا هم هـ لاروی دی
 له خـ تنه کـه تـلی^۲ دی شی
 نو خـ تنه ته برنـدی شی
 د پینی له مـنـدا و نـرخـه
 اپـو ته هم چـلیـدی شی
 کـه اورو نه شی کـرلی
 نو پـسـرلی هم پـنـخـوی شی
 یو یو هـخـه یی آسـمان دی
 کـه هر خـو ناشی لیـدی شی
 کـه میـرانی ته یی گـوری
 نو پینی تـوله نـغـردی شی
 وارو نو غـو کـی هم دی دی
 چي پـخـپـله خـان وژی شی
 دا سـری دی په خـپـل کـره چي

۱- اراده، تکل. ۲- تل کیدی یا مل کیدی. ۳- لاره، شرعه.

۴- سرچه اړولی.

شته کیدی، روره کیدی شی
 د ژوندون په خیال بنیوه کې
 له څښتنه سیالیدی شی
 یوه نوی نازی^۲ بری
 د نیا گگی رازیروی شی
 دا ودانه نری توله
 که شی هینگ نورنگوی شی
 څښتن ځای ورته پرېښودی
 په ولکه د خپل اختیار کې
 اوس هغ^۳ کله ودریبری
 د خپل مځی سړی لار کې
 خودا غواړی چې سړی دی
 کور لرگی نه وی په بار کې

چې پره زه یم دی غانځلی
 په پینی کې سړی دی
 د څښتن چې د م^۵ یلس دی

۱- تبا وړک. ۲- نازی بریدلی. ۳- څښتن. ۴- خپلواکه. مخیاله.

۵- د خبرو، [کتابونه یوازی سړیو ته رالیرلی شوی دی]

وارو نو غو کي هم دی دی

دا تپولنی دلی هوری
تر هغی به په جر قاروی
چی له منیده د پیننی یی
توپیررژنه تر خولاروی

میره هغه چی ژوندون یی
دریښتیا ولتولوی
او بریدی دریښتینوالی
غځول او تینگولوی

تر دیویز هسکه غفلولی
شاه میرونو خپل نیلی دی
دا چی ښخ په غمکه ناست دی
داسری که خم غیلی دی

۱- خروی، بگلوی، شیشی، د مرغومرغانود ویرولود پاره د فصل په پتی
کې ودرولی شوی شیان.

د پلن گټ دوره

که تر ورل کړی او غښتل کړی
نودواړی پیننی غل یې
ټول تاوان دی په خپل کوردی
له تاله نوغی کسه بیل یې
کسه د ټول ژوند په ښه نه یې
نوخپل ځان لره اجل یې
چې دی ورکړه ایزده نه کړه
کسه رشی یې، بی عمل یې
چې په زه یم زرغون نه شی
څه د پژی کسه اتل یې!
له مذهب د خدایي غلیم یې
ته گڼی له خدایه مل یې
د پلن گټ په مخ یې دوره
نری پشم وړې څه^۳ ټول یې

ډیر لیکونکی په لیکنه

۱- ټول، ۲- وجود، بڼگی، ۳- ریځی ریځی، زری زری خول خول وړل،
پروکی پروکی وړل (لکه خولی چې لرگی وړی). ۴- قلم.

سپینى پانى کاندی توری
د چاکـنـبل کـاندی تولنی
چور لټ نوری یانسکوری

دا پینى واره چې ځیر کړی
لوی څـنـبتن دی چې په چاردی
د سړی کـلـرو ته چې گـوړی
څـنـبتن ضد یا یې همکار دی

د کودی په ځیر ستا پږی
هم د څـپـل زه یم پالـیـزدی
چې پالیز سـمـسـوره نه کړی
څه کودی که گلپانیزدی

چې پینى و ته ور ځـیـر شی
له یوه مـنـځـی تاویـری
دې ژوی^۲ ال کـی ژوی ژوی

۱- عمل، کار.

۲- Biosphere د ژوود استوگنې ځای

ټول ټاله ســـره پائـــېـرې
 برخـــيـزې، روزنه يې گــډه
 گډ يو ميروته خوځيـرې
 داسې ښکاري لکه يو ســاه
 چې په وارو کي غـريـرې
 درست انځور هم د پينې دې
 چې بخري کي خـلقـيـرې
 د زري لاره هم هـغــه
 ستور تليز چې پري چليـرې
 د هر يو د هـلو وـلو
 تپ هم هـو ته رسيـرې
 ځبيـښاکي، که سپرلنې دې
 دې انځور کي نه ځايـرې
 د پينې له لار په شـ^۲ـاري
 درنگ له گــوره ډبريـرې

هر انځور چې پدې ځمکه

۱- سوریدنه، Hegemony، ۲. اوښتی، بی لاری، دلاری څخه شاري ته
 اوښتی.

د پینې په ضد جوړیږي
 په تندي د آدمـــــــــــــــــزیو
 شرق په بیرته را ماتیږي
 دی پکار چې آدمـــــــــــــــــزی ټول
 له هـــــــــــــــــه ژوند ونه ملوی
 او پدی ویری پینې کـــــــــــــــــې
 یو د لوی خـــــــــــــــــب تن په پلوی

لاهلک یې ای آدمـــــــــــــــــه!
 په وړو خبرو غولیدلې
 لا د کور په کچ کې نه یې
 کور کې باندې خیالیږي
 چې په ستنه دی ټول خپل دی
 لکه څانګې تری بیلیدلې
 سپی کولپی ته را توکاري
 څه په بڼه بدو پوهیږي!!
 چې اړکې، لا اړک دی

۱- ناباري، غاړه نه کیښودونکی هغه غوی چې لا غاړه یې نه وې وتلی.

په هغه نیلی سوری
ای آدمه سوری وزمنه
لا به کله سوری کیږي؟

په کوم ستونځ او سر کوکې
گریټان چې کارولی کړي
هلتنه خوب کې الوت کله
دا ملخی، دا کمپلی کړي

چې پکار وو سړی پال وي
تو کم پاله، خاوری پال دی
که زنا وړی، که تسپی وړی
واړه یو ششانی بت پال دی

اور په خوله ډیرو وگړو
د اور شینده سیخی زلی
درنگ شیبی له چې کتل دی

۱- گزمی، گشتونه.

۲- بیوزی، پرپرکی، لولکی.

ايره ډول کښېناستلی

د غـرڅـه د یاد دی نه وځی
چې نهـر پـرانگ یې په مندې دی
که ودریږی، پرناؤ کـیـږی
جوړ ناتاری یې په مـر کـنـدې دی

چې بیـزو غـونـدی یې ژوند تل
د پردو پیـښـې کـول وی
د سـرو په سـترگـه کله
د چا دوی وته کـتـل وی

د یواند د ژغـ^۲ـور لپـاره
چې د سـول پیلوځی مـږیږی
نوهر څـوک دی سـره واورى
داسی اندتل مـیرا تـیـږی

۱- خوبولى.

۲- ساتنې، تحفظ.

درشی رښتیا چي کله
د سولونو بدرگه وی
نوهسکونه ورته ست کـــری
ښکته ځمکه یې سگه وی

چي د سول په بدرگه ځی
هغه بیا هم بنیاد م دی
چي پتانه یې ده له سولـه
څلور بولونه هم کم دی

غزو غزو په پگاره
جوره کـــری یوه نړی ده
دان نړی یې نه د زول ده
نه دیو چپی ســـیلی ده

زمر کتی په تی لوی کـــری
له زمري یی زده کـــره کـــری

۱- میرخی، دښمنی.

۲- اشیر، بلندره، لښکر.

په ښکار غالی کې بیاماره
له هغه نه ده چا وری؟

پژۍ زیری، زیرول کـــــــــــــــــری
زه یم پلاردی اونه زوی دی
پژۍ رغد گـــــــــــــــــز و توکو
زه یم توکو کې کـــــــــــــــــښی دی
چې یوزه یم تری نه لر کـــــــــــــــــری
سړی شه دی خو څاروی دی
دیوزه یم له مـــــــــــــــــانځنی
څـــــــــــــــــاروینک آدم ســـــــــــــــــری دی
هم لدی گـــــــــــــــــرته خـــــــــــــــــپلواک دی
هم لدی یې ســـــــــــــــــر غـــــــــــــــــری دی.

دا ځمکزی چې پدی ځمکه
له یوهیږه په پاڅون شی
هغه ورځ به لویه ورځ وی

۱- د ښکار ځای، ۲- ښکار، ۳- یوازی یوازی، یوازی.
۴- څاروی ډوله، ۵- جوهر - جس ۶- یاغیتوب، سرغړونه.

چي تاله ســـــره په يون شي
 گن توکيـــــزه دی بژگی کي
 دلوی زه یم په غـــــنبتون شي
 د خـــــنبتن تیغه پیدا کړی
 دهغه په خـــــیر په کړون شي
 له خـــــوندي ځانگړیتوبه
 ســـــپړپالۍ ته راستون شي
 له دی ځان ځانیه ژونده
 له ټول ژونده په گـــــډون شي
 دا چي ځان ځان له سگی دی
 په ټول نوغی دویشـــــون شي
 ســـــرچینه د روزی، ځمکه
 د هر ژوی د پالـــــون شي
 څېـــــبېنېاک گری واره تبي
 د خپل شرمخۍ څېـــــبنون شي
 هم د خـــــپلۍ بلۍ لاندی

۱- غړل، جوړول، ۲- هغه ټولنه چي پکي سړي پاللي او روزلي شي.

۳- لیوه ټوله.

دابی سرده ستاربالون شی
سواره کوزد زور واکشی شی
زیست ولی د حق قانون شی

دا پینى لوبغـالى نه دى
د سـورو يو غـلنځى دى
چې په غـفل كې ورگـډنه دى
دانگى مل يى وروسـتى دى

له دیوی، دیوی بلیـری
در نها کـرنی پلنیـری
سور انگارد انغـری یو
په درست کلی ورخـوری
چغه شی یور بنـتیا پالی
بیاپه هر لوری گـرنگیری
هم دیوزری کـرل وی

۱- د ستر بام خښتن، بالون هغی چچی ته وایی چې د خونۍ د وړد پاسه جوړ ولی شی چې داراز باران دننه تلونه وساتلی شی، یوه لنډۍ کې وایی:
ما د بالون نه ورگوزار کړی چې په درشل می ورته جوړ شی زیارتونه

۲- معاشرت.

کڅ په کڅ بيا سپرلی کيږي
 توريالی توره بمبل کيږي
 بيا يې لله ځي پخپيږي
 شاميره څوک آره کيږدي
 بيا ارگونه پري جگيږي
 لومړي لاره وکښل گران وي
 مز لونه بيا غوڅيږي
 نغاره داپي شسرط دي
 سربري بيا راچليږي
 دار رنگينه يوميره کيږي
 بيا دوينونمري کيږي
 چي له سئوخته نه دزړه وي
 يوسوره هم نه ورکيږي
 چي يوڅود ځان په خير کيږي
 ننگيالي بيا کله مريږي
 د خليل منديي چي خپل دي
 کعبه څنگ بيا نه جوړيږي

۱- جگه، پورته. ۲- دود، عنعنه. ۳- جامي، کالي، زروکي. ۴- تاود.
 ۵- چغه، ناره.

چي بريڻنڪي ڪنجڻي لاس شي
 دغرونوشه هـ ڏيوي شي
 ٽڪ له ٽڪ چي پيوند و خوري
 انڇورونه، ڪنڀي^۲ ڏي شي
 تاتري رازرغـونه شي
 چي ڪوشـي ر ذري ذري شي
 سپرغه سپرغه چي شي وصل
 انگارونه شي، لمبي شي
 چي حجره، حجره اول شي
 نانومـري، هگـانـدري شي
 چغ په چغه چي ورگـشي
 سـره تـندرونه، زلزلي شي
 له يوبل غـرلي مـتي
 ڪنگـلونه، هم نيـزي شي
 ويلارونه چي يوهـم شي
 مـابـنـونه^۸ پاغندي شي
 چپي چلي چي يوـان شي

۱- لاسونه يو ڪول. ۲- گلابتون، ۳- يو غر. ۴- ڊاور بخرڪي. ۵- چي په
 هيخ حساب نه وي. ۶- ڊالونه. ۷- ارادي نيتونه. ۸- يو غر

د نهنگ خـالی خـوری شی
 ولورده ولورده چې راتل شی
 سوډه گواښ او سړی جنډی شی
 خـوریدلی چې راوینښ شی
 د خـلوراک بیا جنازی شی
 چې بولک بولک راغـونډ شی
 د لښکرو نغـاری شی
 چې خـوانکی په خـتکار شی
 بیا سپرلینی انګازی شی
 چې نوښت له نوښت غـبرګ شی
 اوښتون مخ په جـوسۍ شی
 چې په یو سـری لوی پنډوی
 نوامـسـاپه پرګنی شی

د یوالونه، دیوالونه
 دی ترمنځ د تومنونو
 بد دیوال تر ټولو هغه

۱- Oppression - ۲- تل، ډله، تنبه. ۳- په سپرلی کې د خانګو
 خوتیدونکی سترګی. ۴- خوتیدو. ۵- ښه خپل وونکی. ۶- قامونه،
 ملتونه.

چې وهلی وی په زرو نو

له پیرو جنگ غالی تود دی
اس د نګنی دی، ولجی دی

له غـ^۱اروخی ورته تشی
ستـ^۱اله ورايه ننداری دی
د خـ^۱واری غنډنه دود دی
چې خوګ کار کوی گتېل کړی
خو د نیـ^۲او توره هم داده
گـ^۱تندویه دی خوړل کړی
بی کـ^۱سبان یې په دی جوړ خوری
چې کـ^۱سبه ونه ترورل کړی
که پانگوال او که غـ^۱مکوال دی
د کـ^۱وره د سرشپیل کړی
د مـ^۱یرو نو منډ هم دا دی
په نیـ^۱مگرو دی ویشل کړی

۱- بیتلی، کرکیگی، تنبری. ۲- انصاف، عدالت.

۳- لاره، طریقه. ۴- باطل ناحق.

لوی ارزښت د ژوندون دادی
 ځان روزي چې بل روزل کړي
 بل ځېـښـل د سپی هډوکی
 خبر نه وی ځان ځېـښـل کړی

شاد میړونو چې کرلی
 له هغو دیوی خـتـلی
 چې خولی یې څـڅـیدلی
 له سپر لورا پاڅـیدلی
 د اسـونـوله گـردویي
 اسمـانـلاری توکـیدلی
 له تنکو تنکو ډنډرو یې
 په لاس توری جـوړیدلی
 په خواړی خواړی هوسو یې
 د زمـرو تیـلفی مـوندلی
 د لیکانې^۱ په انځور کي یې
 سـری غـورځکی غـریدلی

۱- برشونه، نقشونه، جوسۍ.

۲- قلم. ۳- ژبه کوونکی لښی.

له هر چغ يي اوښتــون له
 سر، ســر ريزی نښتــلي
 ظلم کــدی بارولــی
 نياوکــيردی خپلــی نځتــلي^۱

د لعنت په دار راغــورنددی
 په ژوندونــی ډير قــامــونه
 د تاوان نــخــاس^۲ کــي چودــی
 د پيــروي کــاروانــونه
 په تــتــرد غــمــکــي پيــتــي
 ژواندانه له پيــغــورونــه
 قــلــم، ژبــه دوړوــی يــي
 خــازي، مــړي، کــفــنــونــه
 اکــ^۳وبکو او شلفــغــاتــي
 يــي پوــهنــی او اندونــه
 د بشر په تول کــي گــټــکــي

۱- ښخولي، الکولي درولي. ۲- بازار. ۳- ۴۰۳- د ماشومانو لوبې، اکوبکو
 په خټه کيږي. او شلفغاتي په ديوال په کرنښور اکښلو. ۵- ورکوتی کانی،
 دکت کانی يا د تيږي ډډه.

نه يې ژوند، نه يې کـــارونه
 ټول کـــرلی يې بی وگي
 تش گـــونډی يې درمندونه
 په دوو پښو کـــي په څلوري
 خوري او څښي، راوړي پونگونه
 په يو پيـــر^۳، هره پيـــري يې
 مخ په ست يې تل مـــخونه
 لويه ټوکـــه يې لا داده
 چي برهسک گـــڼي ځانونه

ننگيالي او ستر مـــيړونه
 پت پالي د ارزښتـــه^۵ونو
 مـــوذيگي او نانومـــري
 خوري غـــمونه د ځانونو

۱- درشی د پاکيدونه وروستو په درمن پاتي کيدونکی خل پل چې بيا
 گونډی مال کيږي. ۲- اولادونه. ۳- مدار، دارپ يا گانې نه چاپيره دارتي
 يا غوی خرخنده لاره. ۴- نسل. ۵- اقدار. VALUES.

چي ټل ټل، په آدم^۱ — زونی
 راتاله شی او ش — ه ټل شی
 هسی نه په نورو — مکو
 لکه ش^۲ — ر مښ په یرغل شی
 د ژوندون توره دی بولی
 چي له درست ژوندون دی مل شی
 وری نوک — ره ټول ژوی
 ته دی څنگ له واروبیل شی
 بیلگود که له پینی کړی
 نو خپل ځان له به خلل شی
 که د ژوند د لار خنډ کړی
 نو د ژوند په پښ — وبه دل شی
 د ش — ملی کچ له به لارشی
 له ټول ژوند چي ول پنه ول شی

د م — یره له درون گوزاره
 تاریخ — ونه دوه تانگری شی

۱- ځمکه. ۲- لیوه.

۳- بنسټیز قانون. ۴- ډکری، ټوټی.

ڪه ورومـبـي شـنـڊـيـلـه شـنـڊـو
 دويـم گـل پـه مـنـجـري شـي
 مـخـڪـنـي د مـرـيـني ڪـور وـي
 بـل د ژـونـد زـور اـو سـوري شـي
 پـه آخـوا وـا وـا وـرـيـنـه رـنـگـه
 پـه دـي خـوا چـلي چـي شـي
 آخـوا جـهـل انـبـولـڪ ڪـري
 پـدي خـوا بـلي ڊـيـوي شـي
 ڪـه آـلـور د تـسـپـو دود وـي
 دـلـتـه دود تـوري لـينـدي شـي
 مـيـرـه ژـونـد تـه پـونـده وـر ڪـري
 ذـري پـاخي نـمـر غـونـدي شـي
 قـالـبـونـه زـارـه مـات شـي
 نـوي خـتي بـيـا خـوشـتي شـي
 د يـو پـوخ آدـم تـڪـل ڪـي
 پـه قـالـب نـوي خـانـدري شـي
 پـه وـيـلـار د نـري نـوي

۱- پيرونه خورل، چورليڪ ڪول (د ڏيڻو پيو ڏيڻا ڇي ورتو انبولڪ سيرا لڪ وائي. ۲- مميز.

بیا اداملی کـ^۲ـوازی شی

تیتنگ او سـپنه سـورده ده
په سندان د پلک گـوزار ته
اوسـپنیز مـیرونه بولی
زمانه دی اوسـپن کار ته

اوم غـرنی خـاندری واره
د ژوند خـیز رینـی رینـی کـری
د تنگ سـوراندا و تـولنی
اوبـتون بـسمی بـسمی کـری
په وختـونوبی کـور شرعی
دوخت لاس بـنی بـنی کـری
ریږدلی له یوه جـرقـه
شگلن غـر ذری ذری کـری
ډډی گرگی اسمان خـکی

۱- جوړې. ۲- هغه اډی چې ترکان یې د دیوال خپژولو د پاره جوړوی.
۳- سره. ۴- پرمختگ. ۵- گاری گیتی، ریتاری ریتاری. ۶- ریچی ریچی
۷- نا اندوله، بی تولی. ۸- زلزلی.

د مهـال وېنه بڼی^۲ بڼی کړی
 ژوند پيـخه يې د تاريخ کړی
 چې له ژوند پيـخی^۳ خيـری کړی
 ډب کـوی چې د ژوند لاری
 ژوند له خـیلويي راپريکړی
 چې غـوښتنه د ژوندون شی
 هم هغه اندېـخی پښی کړی

په ژوند خـوتنه په لار کړه
 خوړندی سـترگی رڼا کړه
 خو پريوتی د پاخـون کړه
 خو وژانده په خندا کړه

باتوران د سـردرو ټول
 دی په تارد خـوړی خـاری
 کـه په تمه يې د ښکاریي
 بیا میـشکاره! کـهریز غواری

(بوکوچنی ژوی termite^۲ -- بوتی، بوتی. ۳- وشتی توکی (پيخی
 خيـری کارتون ته هم وايي).
 ۴- ميرښکار، په بازښکار کوونکی. ۵- بڼ رېښ، بازونه ښورېږولو ته
 کښنول.

ژوند له نیشته رازرغون شوی
 په مـخـاـبـری لار راغلی
 کله تگ یی یکم^۲ ان و
 کله تپوپ یی دی وهلی
 که سل دبو ایسار کړی
 په هر دې را خـتـلی
 له یوی ناشی ژونکی^۳
 په سـری دی لگـیـدلی
 برخه یی زی د ژوندون دود دی
 او په خـتـه یی اخـشلی
 نه بی لاری سر کیښود و
 نه مزل دی نامـی^۶ رلی
 چې پرمخ خوځی لوی میرته
 دی بنـا غلی هم غـانـغلی

دی خال خال سړی سړو کي
 نورد سیلمی هسی سیوری^۷

۱- په برمخ تلونکی (دیونانیانو او د هندوانو د خرڅنده تصور ضد) ۲- یو
 ډول یوشان چاله. ۳- کوچنی، ورکوټی. ۴- د بشپړتیا لارو هل.
 ۵- پیل. ۶- ناپاکلی غیر متعین. ۷- خیر می، ټول.

د بنجـاـخـو کچ کـي گنـدي
 اورنگي د قطب سـتـوري
 ررو خـاـچـو ژوند کـم کـرو
 ژوند مـيـره تـه عـکه گـوري
 ډير په کـرښـو پانـي خـساکـري
 يو خـو وولـيکـي سـر تـوري
 سپـيناوـي تـه يـي اړـي نـيـشتـي
 دـي خـر گـند کـاسـه نـسکـوري
 چـي بـي ډال لـکه سـپـور مـي شـي
 ډـبرـيـري لـه هـر لـوري
 او سـپـنـيـزي خـانـدرـي راوړـي
 سـره اورونـه هـروخت وورـي

ژوند په خـاـي کـله ولارـدي
 د اوس رنگ يـي درنگ کـي نور شـي
 ژوند غـور خـنگ دـي پـرمـختـلونـي
 له خـريو خـو، سـپـور، شـهـسـور شـي

۱- سړيگي، موزيگي. ۲- ليشنکو.

۳- مثله، ژوبل. ۴- حاجت- ضرورت

په تانته سپرلی پخه کړی
 په سپورمی ستورویا سپورشی
 چې دهڅولاریې نیسی
 له غورځنگ یې رانسکورشی

بالشویکی او کلیمی

بالشویکی دی ورکتوب دی
 کلیمی دی غلمیتوب دی
 بالشویکی د تن روزنه
 کلیمی دی سریتوب دی
 بالشویکی د سړی جبر
 کلیمی خپلواکیتوب دی
 چې د زده یم په شرنګ نه ده
 بالشویکی نیمګړیتوب دی
 ټولنواله شوه په بوختنه
 پر ګنواله یې لا ختوب دی
 اوښتوون د بالشویکانو

۱= سوسیالزم.

۲- کمونزم.

د سرووینوپه لړشوب دی
انقلاب د کلیـمـانـو
له چینی د زره خـرـوب دی

اونی او غلمی

چې ټولنه د اونی وی
او ژوندون شاه غلمی طور شی
نو غلمی هڅی په خیزشی
کچلبه هرڅه رانسکورشی
ژوند غورځنگ دی برخیز دی ده
دن نوری، سبب نورشی
له بخشـر کی نه پل واخلی
د سپورمی، د لمر د کورشی
چې له ژوند هم مللونی نه دی
له شهـسـورده دا خورشی
که نن مـتـی یی دی توری
په سبب اسوک شوی لورشی

۱- ورک ډوله، کوچنی ډوله. ۲- کچ یا گچه.

۱- هم جلب، یک جلب. ۴- د سوک په څیر پخ.

که نن شمیر وی په ځیر کو
 په سبب باندی شمکور شی
 دنن سره زریې گیلټ شی
 شادی یی هر شه کور شی
 د غوښتنو مخ چي نه کړی
 په وختونو کرو کور شی
 داد نن بار داری ونی یی
 په سبب با شنیدى، بی^۳ بور شی
 چي چرسو کي یی راگیر کړی
 ژوند خو پیاشی، او سور اور شی
 کړی رارنگ قالب تنگ سوری
 په بنا بیاد پلن سور شی
 له هر یو لوشو وی وډه
 فصل نوی را سمسور شی

که اسمان را تیتول وی
 بر بیه لاس وراچول وی

۱- د ټیکسلا کنډوالی، هر گروپ کلی نیاز. ۲- لحاظ، خاطر، پاملرنه.

۳- بی گل بچی. ۴- تنگ ځای، لنډ تنگ ځای.

۵- هغه ځمکه چي فصل یی ریښلی شوی وی.

خدايان خپله نه كوزيرى
 دوى له پښو نه به راكښل وي
 كليـمى لره له ترگـه
 له تسپـو به تيريدل وي
 ژوند دى درگه د شرغـشو
 ورته لاس به غـيـرول وي
 فرعونان د پستـو نه دى
 د كلـيم منډ به نيـول وي
 وشـتى نه دى رشـتـيـنـواله
 په گـرزو نه به تيـغل وي
 ملـغلـرى لـرى نه دى
 مـرجـو نه به جوړيدل وي
 د زمـرو غـونـدى و لـجـى له
 خمـخ په خمـخ به چاڼول وي
 اوښـتون په نيـبله نه شى
 په خـوى سـار به ټولول وي
 ديكرنگ پسرلى د پاره

۱- زنار، كاپرمزى.

۲- همسى، هيڅ بى هيڅه، تش په توره.

ترتد غمکی به شلولوی
 که اوملری پاخه غواری
 له انگارده به یی و کنبیلوی
 د میرونوبیاز یرون له
 کور، وربوی به بدللولوی

کلیمه یو مخیز تیاده
 له خنبسته ملگر تیاده
 هم غبری که له پینی ده
 د همه غمکزو یو تیاده
 د ژوندون په هر یو خیز کی
 کلیمه هم برخیز تیاده
 بنی رازی ده هم د پژی
 هم د زه یم، عنبسته تیاده
 شه د زور خبر د نه ده
 کلیمه د ژوند اړ تیاده
 کلیمه د ژوندون کوردی

۱- د غمکی هغه برخه چې دیوی نه پاتی شی (هم داسی غمکی ته ترتیلی وایی). ۲۰- اومه.

نوره واره بی کورتیاده
 کلیمه ده ژوندی تومنه
 او د ژوند مخکښیتیا ده
 کلیمه د نازر غونو
 زرغاوی او سمسورتیا ده
 کلیمه په یکرنگی کې
 دوختونو گن رنگتیا ده
 د مهال د څرگند هینگو
 کلیمی ته څنگزنتیا ده
 د سړی د اسول نیمگری
 د سړی لوکړ متیا ده
 چې دی بنه د څښتن ده
 په منډ تلل یې خپلواکتیا ده

سړیزو په ځمکه هر لور
 نسکور کړی ډیر خدایان دی
 خولا اوس هم د زرگونو

۱- ورنډو، ذیلیانو، هغه چې پښی ښځی کړی.

۲- لویه معیوبی او معذوری.

بـه پـه صدق ز ناریان دی
 لا خـه دیردی پـت پوئیلی
 چـی یـی غـوئـه د گـریوان دی
 له زندو دیرو خـلاص شـوی
 لا د دیـرو بـنـدیـوان دی
 د غـور غـنگ د لار اړوکی یـی
 لا د جـهل لویـی گـتـان دی
 لا د سـیلمی دی بـلواکی
 تش دو چـی خـپلواکیان دی
 اکـو بـکو اندودونه
 بـکیلاکـونه د جـهان دی
 دانا خـانی آدمـزادی
 لا دیرلری له خـپل غـان دی

چـی پـه پـنـود زه یم ودرید
 له ور بویه خـپل هـسکـمن شو
 له مـهـال^۲، تـونه ورتـیر شو

۱- خنډ، ستناو، ډکه.

۲- زمان او مکان.

مخ په مخ له لوی خـښتن شو

دوختونو شوق ناتار کي
د اندونو غـالغو تـوکي
مـلـه د نـوح ډاډه روان دي
خپل جودې ته په جنـالو کي

که کيـدی په تکه تکه
ځان کړو سترې ځيرکانو
چي گـوزار باندي د پلک ده
شي ورمـخکښي کليمـانو

د عـوه دا چي کليمـه دي
د بل هراتـدنه ده غـوره
ولي برخـه دي نړۍ کي
د هر چا ځـني ده لـره

څښتنان د مټ او سترگو
 په پنځون کوی بریدونه
 خلپلکی کړی کوڅو کي
 بی مټ، سترگو او لسونه
 سـرـرـیزو و ته وگـوـره
 چې په یو بڼه خـیـا^۲ لـیـری
 چې یې لمر دی د لاس خـیـری
 په ذره باندی سـ^۳ و دیر یی
 د سـیـالی چې د څښتن دی
 لا اخـوـر باندی خـرـتـیـری
 په ورو پوڅو خـبـرو
 د کوچنو غونډی جنگیـری
 چې یې مـیـردی سـ^۴ یری واله
 لا قامونو کي گرځیـری
 په تنډی دی سـتـوـریـڅـانـی
 خو کنجکوته پـسـخـیـری
 په هـلـک چارو دنن به یې

۱- په خاورو کی لری ځاکیازی ۲- په ډیر لږ څه کړه کیښودل. او ویاړیدل.
 ۳- تسله کیدل. ۴- د داسی ټولنه چې پکې د سړی جس او جوهر په روزل کیدو
 سمسوزشی.

سببانی بلهها خندیری
 وروسستنی خنیده دانه ده
 جهان نور مخکبسی غخیری

چی توره خان خانیتیا شی
 نوزر غونه شرمختیا شی
 متور بُردونه یوسی
 دبی متو متازتیا شی
 دتاله ژوندون پیخی وی
 په هر لور یوازیتیا شی
 په بیکاره سهره راتول وی
 ولی زرو نه یی شاپه شیا شی
 دتولنی حق کی سور اور
 دنامیندو نامیندیتیا شی
 بیوسی چی کنجگی لاس شی
 دوسونو سترلاستیا شی
 پانگوالی شی رانسکوره

۱- لیوه توب.

۲- ولجی.

د کار گرو ستر واکتیاشی
د تاریخ په هدیره کـــی
په کفن ســـریخو رتیاشی
خـــو آخـــردا پوره کچ هم
په گس لاسو نیـــمگر تیاشی
د نیم پوهه بالـــشـــو یکانو
چا کلیم وته اړتیاشی

د ملا تســـپی او ذکـــر
مـــتـــازگی او توایی ده
د مـــیره کلیمـــه، توره
شـــته منی او باچایی ده

د پینـــی تر لـــی لارده
چی له مـــروژوندی پاخیـــری
له بـــسمـــونه د خاندری یو
بله نوی راغنځیـــری
د روســـتو گلونو خواوری

بيا پسر لولره خوشتيرى
 چي يوزرى پسر^۱ اورياشى
 هله تيغ ورخنى زيرى
 ژوند له تنه گ^۲رى كاندى
 شه دوريرى، شه لويرى
 وژونكه لومـ پرى گـوره
 خنگ له مرو خاورو توکـيرى
 ژوند قـقـنس د خـپـل ايرودى
 نه سـلـات، نه مـيرـا تـيرى
 چي خاورين خـتـکـى^۳ کـى مـرـشى
 نوپه زه يـم وژونـديـرى

له ژونكى تر خـانـدى دى
 خمـره غـونـى و غـوـخـار کـړل
 چي د وخت و منـشـته سـم و و
 هغه غـونـى دى په چار کـړل
 چي غـلمـى شـوى کـور کى دى

۱- پوس او خورين (تخم داو بوسره پوس شى، وپرسيرى او تيغ ته سم شى).

۲- نلونه (اوالوگان) د خمکى لاندې سترگى يا گرى کوى او زرغونيرى.

۳- وجود، بزرگى، پژه، ۴- پوستکى، خرمنى (صونه نونه) ۵- شرعه لاره

د کـوچنی ورغی ناتار کـړل
 خو جهانه دی پتکی کړل
 خو جهانه دی پزار کړل
 چې دانن پری ویاړیدلی
 په سباده بیادو یار کړل
 د پرون شـ^۲ـو غی نه لری
 دنن خیره کـې دی ښکار کړل
 پرون خـه په پنیـ^۳ـه پل وی
 نن تیـخل دی د شهسوار کړل
 هـفـه لاس د برکت وو
 له خـښتن چې دی همکار کړل

د پریو تو سـر هسکی له
 ډیری لیـچی تاوول دی
 د خپلواکه ژوند غورځنگ له
 ډیر ډـبـونـه نـړول دی
 چې سـنـری په سـریتـوب شی

۱- پیغور، د شرم، رتلی، ۲- حمله.

۳- پاپلی، د ماشومانو ورو ورو پل اخستل.

ډير څـدايان راپرزول دی
 جوتـيـا د سـتر پوسـتک له
 پوچ اندود هر، پوچول دی
 چي دانه پر وره جـلاشی
 دارشی رشـپـیلول دی
 چي لمنځی یې ټول اینخت کـړل
 دا کـوراری اړول دی
 د دمی وختـونه نیشـته
 ډير ځنډونه سـر کـول دی

د رندولیری

د ژونـدون لاری دی ډکـی
 او پری شـخـری خلک چلی
 هر وروستی د مـخـکنی یو
 بی تپـوسـه سـور غـور ملی

۱- کتاب، قرآن مجید، ۲- عقیده، گروهه.

۳- کرسمس ونه، ۴- خواری ځمکی.

دى ته نه گـــــــــــــــــــــورى چي ولى
 مـــــــــــــــــــــخكنو ته دى پلى
 په ملله كـــــــــــــــــــــي روان دى
 لىـــــــــــــــــــــرى شـــــــــــــــــــــوى باندي كلي
 نه خبر په مـــــــــــــــــــــيئرو روستي دى
 نه اگاه آمـــــــــــــــــــــخكي تللى
 پلار نيكه يي هم كـــــــــــــــــــــول دا
 دوى په خـــــــــــــــــــــان هم دامنلى

پين بانه

خـــــــــــــــــــــلور بولى ولاړ نن هم
 دلومـــــــــــــــــــــرى ورځى په پله دى
 د پنځـــــــــــــــــــــون په وړبخـــــــــــــــــــــبښنه يي
 ورزيات كـــــــــــــــــــــرى نور هيڅ نه دى
 او دوه بولو ته چي گـــــــــــــــــــــورى
 پرون نى شت وو، نن په شتـــــــــــــــــــــه دى
 اوله وركـــــــــــــــــــــى د پنځـــــــــــــــــــــونه يي

۱= چامره يو كيدل لاس يو كول. ۲- مذبذبه.

۳- كتار. ۴- منزل، دك، موخه

نن له څه جور کړی څه دی
 توری خاوری یې ستور کی کړل
 ستور کی یې په لمړیده دی
 د سپوږمۍ په بام ولاړ دی
 ستور تلیز ته په خاته دی
 سل جهانه یې پنځولی
 سل یې نور په پنځیږده دی
 د ځنډون څه سړی نه شته
 مخکې مخکې په یانه دی
 ټوله مرسسته ده د زه یم
 داسې چي پلن بانه دی
 چي څښتن ترلی غوټی
 په ورو ورو یې په پرانسته دی

ځیر کاوی

په پینی ځان پوهیږه
 د هر څه پلټل غواړی
 د ذری په لرمـانه کـښی

۱- کائنات گیر، په کائنات حکومت کوونکی.

د بڅر کوشنل غـواري
 چم په چم د ستـور تـليـزو
 دنـيـلي غـلـول غـواري
 ښکاره، پتـه زـاړه دواړه
 کنډه کـول او تلـل غـواري
 د وروستۍ نه وروستۍ ستوري
 له گـڼـنـي وښکل غـواري
 په کومک مرسته د عقل
 هريو گام اخستل غـواري
 چي شل ځله کچ او مـيـچ شـي
 بيـايـي هـله سـکـنـل غـواري
 ځـيـر کـاوي لوي زړه چاودون دي
 داله ځـانـه اور وکـښـون دي

د سـري د بـرگي د نـه
 يولـنـبـه دـه چي غـريـري
 هـڅـوي يـي څـه کـوـتـه
 په تـيـر کـري نه سـودـيـري

داســـــــری دی بلاپیـــــــری
د بلا په کـــــــوز ورخیـــــــری
تر هغی په منډو ســـــــروی
چې ارمـــــــان یې ورژیـــــــری

یه د سین په غاړه ناستو!
غـــــــځولۍ لاس اوبوته
په دُعـــــــا راغلی نه دی
اوبه کله د چا خـــــــولوته

چې پینی واړه تومبیا کـــــــری
په ذرو بریښنکو ویش شـــــــی
او بریښنکو ته چې ځیـــــــر شـــــــی
دیو نور په ســـــــیند الیش شـــــــی

کـــــــه ذره ده کـــــــه ژونکه
په بریښنکو یې اړه ده

۱- بلا په زور لټوونکی، بلا پیسې جولی دانی گرځوونکی ۲- خپل.
شېل (لکه د مالو چوتار تارکو).

اود خـــــــداى تـرلى لارى
د برىبنكو ســـــــر چينه ده

خـير كان گوته په خوله دى
چې دا خـــــــه رنگى پينى ده؟
چې له آره ده ژوند پالى
پينى نه ده ژوگنى ده

دروغ بيا به هم دروغ وي
كه پرى ټول خلك باور كړي
رښتيا بيا هم ماتي نه خوري
كه دروغ يې په زور جر كړي

د حيوان ډيرى خبرى
شى موندلى په انسان كې
ځانگړتيا د سړى بيا هم
موندى نه شى په حيوان كې

تن له هاغو توکلو رځ دی
چې رځ ششوی تری زاړه ده
خولری چې ځانگړتیاوی
هیڅ په توکلو یې اړه نه ده

دابی گټرت وگړی گوره
چې لری شه، ټول پردی دی
پردی پالی، پردی روزی
د پردی بری دمگۍ دی

دروغوژن، خلک تیرباسی
دریښتینو خلکو گنځ کې
یومخیی زو ته دروغیې
ښکاری تل دریښتیا ځمنځ کې

غوځولی ست پراته دی
او برخلیک باندي رضادی

۱- عناصرو. ۲- جوهر، جس.

۳- همان. ۴- جامه، بڼه.

دا سـاـده خـلـک چـي شـومـره
پـوچ اندود کـي پـه رـبـنـتـيـا دـي

را شـتـلـي^۱ ووتـه نـا سـتـو
چـانـيـو لـي لـه رـشـو يـي
دا خـه بـکـل د تـنـدـي نـه دـي
چـي لـه خـو وـار و پـر گـنـو يـي
د ژـونـد و لـار مـو پـري ا يـنـي
ا سـتـو گـن د هـد يـرو يـي
کـه پـه تـومـنـه ز مـر کـتـي يـي
د هـو سـو پـه غـ^۲ ر الـو يـي
د نـوبـت لـاره مـو نـه زـده
لـه زـري لـاري پـي شـپـ^۳ و يـي
د ژـونـد جـنـگ و تـه و ر تـو پ کـري
کـور غـاري بـه نـو تـر خـو يـي

شاه ميرونه تل حقواک وی

۱- د رشي د پيمانه کيدونه وروستويه درمن پاتني دانۍ. ۲- ليکلي.

۳- د هوسيو سيل. ۴- نښتي.

ځکه هر کله څـ پلواک وی
 نه مری، نه یې مرئیان څوک
 نه زور واکي، نه نیشواک وی
 په پینی یې واک غـ ځـ پـ یری
 په زاړه تلن هـ لـ واک وی
 ناهیلی، نه نامیند تیا زده
 نه ځوراک، نه یې پخساک وی
 دایې تړه، هم یې نـ سـ هـ
 چې ځواک منو کي سر ځواک وی

چې په مخ یې واړه لاری
 وی پرانستی آخـ پـ لـ واک وی
 په یوی لارې چې پـ ړـ وی
 یا بیـ واکـ هـ یا بلواک وی

برځواکي او بیځواکي

چې مـ اړه دی او بر ځـ واک دی
 په هیڅ څـ هـ نه دی تړلی

۱- بریدواک، د برید په حال کې، برید ته وزر څنډلی. ۲- ایسار، بند، لیب اړ.

خوار بی وزله تومنونه یی
 بشکیل ساتلی او ایللی
 پرون یوششان یی نتلی
 نن په بل دول یی شپیلی
 خپلواکی او خپل مخی ته یی
 نی پریردی، نی پرینبـودلی
 سیـال یی کله شی بللی
 شهسواره هغوی، دوی پلی
 بیخـواک سیوری د سرودی
 دمخ نه دی، د پیـخـودی

د حیوان کار زیږول دی
 د سـری کار پنځـول دی
 د پنځـولو کار چې نه زده
 له حیوان یی ملسـتل دی
 د سـری، د پنځ د لاری
 له خـبتن لاس یو کـول دی
 او په گـده دا پینی یی

غورول، سمسمورول دی

چې څښتن څپله تړلی
کومى لاری د پینى دی
اوس یې نه ماتوى څپله
دایى پری د واکمنى دی

ای د لنډ عمر څښتنه!
ته د غفل په لوی میدان یی
که د مټ د زور تپوس کړی
ته د ټول پنځون د توان یی
که بونه دی یو سپورمى ده
نولا سیوری د لوی ځان یی
په ذره یی سپر دل شوی
لا نغارلی پلن اسمان یی
ای د لوی پند لارویه!
لایکالود لویى کاروان یی
جهان ستاله کچه قچ دی

۱- لومړی ښکار یا سودا. ۲- گچه. ۳- کمکی، ورکوټی.

ته لا کچ کي د جهان يي
 اباسين دى پر خه پشم
 ته خو هغه لوى توپان يي
 دا پيني لکه يوه غـ^۲ـوته
 پلوانـ^۳ـه يي د گـريوان يي
 د خـښتن جـاله راځي به
 ته هغه لوى جـالوان يي
 دا پيني به تاسـره ځي
 تاد لارو «پيرروښـان» يي
 يو تسود ځان په خـبر شوى
 او بيا خه لوى قهرمان يي
 دا چې بشـپړ و غـور يري
 په خه ځـمنغ کي به ښکار يري
 ستور بـيـري کي چې شى پورته
 او ناره سول بدرگه کـري
 له يوى تر بلـى خـنـدي

۱- پونه. ۳، ۲- پخوا چې به خلکو خلکي (کميسونه) جوړولى نو گريوان ته به
 يي چې ترلمنى پوري به و، د تنوپه ځاي يو خواته غوتى او بلخوا ته پلوانى
 (مروړى) جوړولى. ۴- ستار شيب spaceship. ۵- بوب، سوچه، پيجوي

پینی واره په ولکه کـــری
 د پنځـــون دراز د پیـــغلو
 نیم کـــنډو پخه پرده کـــری
 خوری خواړه به نا خورلی
 او څـــپنا کـــونه نا څکلی
 یو ته نه یی دی پینی کـــی
 نور ســـاکښ هم پکې ډیر دی
 که ډیر تا ته نه رسیـــری
 ډیر به وی چې له تا تیـــردی
 چې څنگ در غـــنی دی ځمکی
 د غه راز ژوی بی شـــمیر دی
 ســـر په هاندا وهلو ځلو
 نور هم ډیر داستا په څیـــردی
 یوه ورځ د مخ کـــی دوشتی
 په یو بل د پیـــنډو شتی

که نیکان دی بر میالی وو
 دایي یبـــلر د ورتیـــا^۲ وه

۱- حاصل. نتیجه. فصل. ۲- صلاحیت.

هم هغه پرتم به ستاوی
دهغوی لاره که ستاوه

نیکانه دم شش رانو
په میړانه شی ساتلی
که دی منډد موزیگوو
بیاشی خه ډول بیاغلی؟

هریو کول راتلونکی کول له
بل پیلوخی په لاس ورکېږي
کول په کول په متکاویو
یو پیلوخی آخر لمر کېږي

یو دروغ دی له پیرونه
دریښتینا په نوم چلیږي
خلک پرون هم غولیدل پری
اونن هم پی دادی غولیدل پری

۱- شان شوکت، دېده ۲۰- نسل، کوری. ۳- تیروتل.

خلک خپله بوتان جوړ کړی
 او پخـــــــــــــــپله يې بامني شی
 دا خپل کړه ورته اورگړشی
 دوی پخـــــــــــــــپله يې بالني شی
 دهغو خلوکو په زړه به
 خدای خبر چې څه تیریری؟
 دالواک گرگۍ^۳ چه برج يې
 چئي په وړاندې رانړیږی
 چې لمانځل کوم لات منات يې
 په وختـــــــــــــــــــــونو نا تاريږی
 چې يې هسک ته خيـــــــــــــژولی وو
 په درينگ ښکته راغورځیږی
 د پيـــــــــــــرو څرخه ريشل يې
 په یورپ تار په تار کيـــــــــــــږی
 په خپل تن کي يې برجونه
 د پاخـــــــــــــــــــــه اندود دوریږی
 د خـــــــــــــــــــــو غوندي نيز کي

۱- دوزخ ۲- د سون مواد، خشاک، د بلولو توکی.

۳- کلاډوله، جگ. ۴- چې يې

چې یی لرل، ټول لاهو کـیـری
 چې خیالی مانی یی واره
 ورته گوری او گـرـوبـیـری
 په نسکور و خـدایانو
 چې به ننگ ورته ودریـری
 او که نه، له ننگه شرمه
 به له خلکونه پتـیـری

مـیـر راغلی چا له نه دی
 یه دلاری په منع لـتـو
 ناکـرلی ونډ، نه کله
 چا راوړیدی په خـتـو
 خـبـتن نه غوښتل بنجـخـکی
 دا چا پیرد تشو خـتـو
 د ترور و نکو خـه مانی^۲ ده
 باغ خپل لابن کړو خپله چـتـو
 مـیـره بیا هم غی طائف ته
 که ویشـتـلی شی په گـتـو

۱- په غای کښینی. ۲- گيله.

ستور ٿليزو ته بيا گواڻيه
 لومري ڄمڪه دي سينگار ڪا
 پولِي ماتي ڊيلتون ڪا
 راغونڊ نوغي تاريه تار ڪا
 چور، ٻنڪيلل، ڄيٺيل ڊيرو شو
 نور ڊ ظلم ڪڍي بار ڪا
 ويني او ٻنڪي لنبي بس دي
 مري بامباري سور انگار ڪا
 له لويديڙه ترختيڙه
 داسپيري ڊاگي بهار ڪا
 ڊيرو لارو ڪري بي لاري
 نور دي لار اسماني لار ڪا
 چي ڊا ڄمڪه په ٻنه ڄمڻ ڪري
 ستور ڪزو ته ڄان او ڄار ڪا
 شي ڪيڊي له برغڙارو شو
 شوڪ ڊاستاد لاري ڄار ڪا

۱- لوي اور، ڪٽ مبر. ۲- ڊستورو مخلوق، په نورو ڄمڪو او سيدونڪي
 خلڪ. ۳- ڄرگند. ۴- ڪرڪيگي. بيتلي.

پرگنی دی هوری دلی
 چې یې ورغ ده د غـوجلـی
 د ډوی د گـولـی زیر می یی
 تاندی لیـچی و خـولـی
 دا کـورونه یې ډوری دی
 په تبـ^۲ـود چت پوښلی
 شنو تبـ^۳ـزوی یې په مخ ده
 د زرغـ^۴ـالاره ترلی
 پت په پتـه کـودۍ پت کـی
 شنی مـری وی سـولـی دلی
 خل تندو کـی یې د سـتـورو
 پری خـلی الوتلی
 داسی ژوی^۶، لـکـه نه وی
 په ټولنه کـی پریمـللی^۷
 په خـښتن کـی بی خـښتنه
 جوړ خـدای نه وی پنځـولی

۱- د قبر دیوالونه. ۲- د لحد بلجی. ۳- پلنی تیږی، پرنی. ۴- د زرغونیدو. ۵- د مرد کو په لوبه کې په قوتی کې پت مرد کی. ۶- ژوند کوی ۷- میشته.

سـسـری سـکـور تـهی د ژـونـدون وی
لـه اـیـر و یـی و اړ و لـی
ز یـان تـا و ان د ی د تـو لـنـی
پـر گـنـی د ا نـار و ز لـی

هـم پـه زړ و نو د و گـ
شـی هـر جـنـگ د لـتـه گـتـلی
چـې پـه تـور ه یـې تـش گـتـلی
پـه سـبـا یـې د ی بـائـی لـلی

مـی کـی ا و لـی د ی و ر کـری
و لـو یـد یـخ تـه د ا لـو ا ک
چـې د کـا ر د ی هـم د و ه تـو کـی
یـو تـی تـه ا ل او د و یـم خـو ا ک

د پـو هـنـی پـه ډ گـ
د ی بـنـخ کـری بـیـر غـو نـه
بـیـجـا و گـر او و گـی خـا ن یـې

د نړۍ نور تومنونه
 دا پوهنه زبرځواک دی
 زیږوی او بښتتونونه
 لیچي لا غښتلي کاندې
 بښي ژوند ته بښایستونه
 په گـاـرـزـو نـو یـي د وړانگو
 ډیر ککر کړل تور تیپونه
 او سړي یې دومره جگ کړ
 چې پیزار یې شو هسکونه
 بی د نګني، بی ناتاره یې
 کړه په ماتې مذهبونه
 په حجرې او په مزدک کې یې
 یې ډیویز کړل ډیوتونه
 دا خو سیر کې لا پونۍ ده
 علم نه لری ځنډونه

داد علم او د پوهی
 چې مُلا کوی غندنې

پدی نه چي يي ليـــــــــــــــــدلی
 وی خـــــــــــــــــه برندی تیـــــــــــــــــروتنی
 بلکه خکه چي بنی يي
 د اندود وی وتیـــــــــــــــــدنی
 په ډگـــــــــــــــــر د علم او پوهی
 لاله بلی لوخـــــــــــــــــونی

جنگ خـــــــــــــــــو جنگ وی اور وریری
 پکې ســـــــــــــــــری وینی بهـــــــــــــــــیـــــــــــــــــري
 ککړی پکې ارغـــــــــــــــــری
 پکې مـــــــــــــــــیـــــــــــــــــیـــــــــــــــــیـــــــــــــــــیـــــــــــــــــی
 ٢ ټول، شنیلې کـــــــــــــــــاندی لوخـــــــــــــــــره
 پکې ٣ ټول او پت لوتیـــــــــــــــــری
 نوک اوری پکې بیلـــــــــــــــــیـــــــــــــــــري
 هدیری پکې پلنـــــــــــــــــیـــــــــــــــــری
 په نخـــــــــــــــــا اشنا ورتوب وی
 ســـــــــــــــــریتوب پکې کوټیـــــــــــــــــری
 ولی جنگ چي کله نه وی

۱- وړانیدل. گټی لوتی کیدل. ۲- فصل. ۳- ناموس، عصمت.

نود جنگ تیاری کیـری
د زیلانغ غنی د کـرکی
هم د جنگ شـیـشکی زیری

د کعبی سره په ترخ یې
د پیرو که مونخ گوزاری
اوس هم یې هغه بت پښتی
که له بته توبه گاری
د کلیم کلیـمـه وایی
سامری سره په لاری
زناری یې له اندوده
که نری ته بی زناری
غیر هم تا اسلامپال بولی
خـه لوی خنـد د حق د لاری
د خلیل د ورې^۳ لوی زویه!
لوی پیغور دی د ستر پلاری
په هیـخـنا دی خلک شمیری
خـه هیـرتون کـی را ایساری

دین له برو بر غوښتلی
ته دل رود کتتاریی
نودا یبره دکتاب ده؟
که نه خپله دو پرکاری؟

بی دیوی لوی شووی خلک
ننگ غیرت په تش دیوت کړی
چې دیوه اوس بلوی شوک
دوی په ضدی هانداومت کړی

دیوه مـره ده تیل یې وچ دی
لالی ناست له تش دیوته
بیا هم کور خپل دیویز بولی
دلالی ده شوخه سته!!!

گـرندونه پوره نه شـوه
اومـته^۲ له یې لاپت پالی
هغوی پر یباسل تناکو

۱- دوبرک، دوه مخی، منافق دوه ژبی. ۲- په میده چاله تلونکی.

کـراوونـه دوی لا گـالی
 دا خـبر دده د هـثـو
 نه د خـوان، نه د ئیـمـزالی
 د وروستـای انگـی ملگرو
 سر خـی^۲ـری دی کله والی^۳
 زده ک پک یم دی زمـرو ته
 چي خنـگ سود کـری په سپـوغـالی
 دا سـواره را ولاړ نه شـو
 د پیـرو له زور چو غـالی
 ډیـری سـترگی بی کـودی
 یاتـش گـاتـی یا کـوغـالی
 بل به تـوری وهی تـاله!
 چي پـانه خـی له اور غـالی^۴!!

سـالار بویه چي زړو روی
 او اوږداندی سـترگـو^۵روی
 چي پری خلک تـولیـدی شی

۱- د «انگي مل دی خوک دی» په لویه کي د ټولونه وروستو کس.
 ۲- سریره (دلنیکر): ۳- وهلی. ۴- نغری، اور تون، چرگی. ۵- دور اندېش.

او د خلنکود باوروی
 وی سپین نیستی سپین لمنی
 بهـــــــــــــــــردننه دواړه زرووی
 په سوروالی کې سپورمی وی
 په تود والی کې سور لرووی
 د ځانی گتو په ځای یی
 دا ولس په بـــــــــــــــــه نظر وی
 نه ځان مینی، نه ځان پښلتی
 تر ځان مخ د بل په چرووی
 نه تپـــــــــــــــــت^۳ال، نه درغلی زده
 د پل سئخ میرونو سرووی
 په تنگسو، په تریسو کې
 په ځای تینگ لکه د غرووی
 د ژوند لاری یی داگی لاره
 پکې لرووی او نه برووی
 د اولســـــــــــــــــه سره مرووی
 د اولس سره نهـــــــــــــــــه^۵رووی

۱- ځان پرست، خود پرست. ۲- چاره کار. ۳- مکر، غریب دروه.

۴- ایغ نیغ. ۵- وړی.

چې د ننگ خـبـرـی راشی
 نه په مال وی، نه په سـرـوی
 هیـڅکله د هلی تـانـگ کـې
 نه زړ غـلـی کـری نه او تـرـوی
 په مـلـاتـرو کـې د هر یو
 په لاشی، پـڅی خـبـرـوی
 نا هیلې تری لری تـبـتـی
 او د هیلو یې لـبـکـروی
 چا نیـو لـی یې چې لـرـوی
 هـغـوی واړه بـخـتـو روی

هرو گـرـی له خـپـل بـتـه
 ځار، گولـیـږی، بلهـار یـږی
 همـدا ځکه یو بت پـنـبـتـی
 له دې بله نه جـوړ یـږی
 نه بیـتـلی یې د زړه چـری
 بل بت پـنـبـتـی ته خـلـاص یـږی

۱- وخت، موقع. ۲- تردد، زړه نازړه کیدنه. ۳- وارخطا. ۴- قربانیږی.
 ۵- کرکیگی. بازی

نه د ځان نه پرته بل څوک
په حق لار ورته ښکاريزی
څومره خلک هومره بتان دی
ټول په خپل ډنډ کې غاړيزی

له ذرو، بریښنکو جوړه
که پینی، که ستا ماغزه دی
دا سپری چې ذری څیړی
نودا کړه چې د چا کړه دی؟
دا بریښنکی د ماغزو دی
د بریښنکو په څیړه دی؟
که تر شا د دی بریښنکو
څه خپلواک بیخي نور څه دی؟
د ماغزو د ځواک د لاری
په زاری واک منیده دی
د دی خواوو په بژگی کې یې
لکه زری توکمنیده دی

۱- په خپله حالت کې مست.

۲- الیکتران، پروتان، یا ورنه ښکته د ذری بڅرکی.

د بږگی له دی شاپر که یې
 ســـــرو هل او راو ته دی
 او د زه یم په لینګو یې
 د خـــــدای مخ ته ودریده دی؟
 ده خـــــبره هم خـــــبه داسی
 خو خـــــیرک پرې نه رسیږی
 له بخـــــرکو، له ژونکو یې
 نظر مـــــخکې نه لگـــــیږی

۲

په کـــــبری اری خـــــتلی
 که مـــــانی وی اسمان خکه
 یوه ورخ گـــــرو به پرته وی
 د پردلی له یو جـــــرکه
 که ژغـــــورل یې چری غـــــواری
 نوبیا ســـــمه یې اړه کا
 په خـــــاری او په پوچی به یې
 خو ک راتینګه چری نه کا

۱- یو ژوی چې د شاه په پړق چاودو یې بونګاری بهرته راووغی. ۲- بنیاد

کـــوم الواک د پوه گړو
 چې مـــلا پرون غندلو
 نن په کام یا په ناکام یی
 ښکلو، غـــاره باسلو
 دا په دی چې ژوندانه یی
 د هر چا ښـــی رازولو
 لا د بلی یو تیـــری نه یی
 ژوند رڼا و ته را کـــښلو
 په پنځـــون د ســـړیواک یی^۲
 تین گاو، پراخـــوالو
 درین تـــیا و زور چې راشی
 ښکرو دروغ په شـــناشی

د سړیوالی وار په راتلودی
 د قامونو قام پـــالنه^۳
 بُت روزل او بُت پـــال دی
 په یو والی د خـــمکزیو
 په خـــر گنده گزرا کـــښل دی

۱- پوه خلکو، څیرکو، پلټن کار. ۲- د سړی واکمنی. ۳- ملت پالنه.

له پردو کـر کـه کـول دی
 خـر خـشـو و و تـه نـاړل دی
 بل هـیـڅ نـه گـنـل او غـان خـپـل
 پـه د رنـدو کـا نـو تـلـل دی
 د خـپـل قـام گـتـی او سـود له
 بل تـروړل دی او شـپـ پـیل دی
 سـر پـر تـوب او سـمـری د وـاړه
 پـه چـاړه پـڅـه سـکـنـل دی
 خو... د قـامـونـو وخت او س تـیر دی
 او س دی وخت د س^۲ پـریـوالی
 له وړ سـوی د غـم مـکـی وړم^۳
 د غـم مـکـز و غـی د یـو وـالی
 دا تـلـگـی ورو ورو بـد لـیـری
 پـه یـو سـتـری آ د مـتـالی
 لوی و چي بـیـا یـو کـیـری
 بـریدي پـولـی یـی نـریـری
 خـو یـو وـالی له پـکـار دی

۱- جگړی، ۲- د سړی د پتو جسو (جوهر ونو) روزندویه ټولنه. ۳- هواړ، یوی
 ۴- دلی، واره واره جمعیتونه. ۵- داسی لویه ټولنه چې پکې د سړی راوړی
 راټول وی...

چې یواندی نړیوال وی
سړی ښځی، تور اوسپن یې
سراسر واره یو سیال وی

د توکل غشی

عقل خپله کړی یو لاره
په دی لار باندی په غفل شی
خودا لار دک ته نه رسی
پښی شلول او تش مزل شی
ستومان ستړی او پښیمانه
سول اړولی پښی را چل شی
لا تنه اکی یې چاودی نه وی
چې یې دبلی لار تکل شی
یو پرېږدی، بله رانیسی
خو یې هله پوچ هر ځل شی
د سلهاوو خوارو وروستو
سم یې غشی د توکل شی

په تش عقل چلیدونکو
 ځان سره وکړلی غاړی
 که یو گام اخلی په لاری
 سل گامونه یې په شاری

بنسټیز توکی یې یودی
 که زده کړه ژونکه
 خو ژونکه چې لری څه
 نه لری یې دا ذکر که
 ده ژونکه زیروی چې
 لکه ځان نور له خپل رکه
 په بی ساد زاری څریري
 څه عجب به دا خزد که!
 څو بڅر کی زیریدلی
 د ذری له خپل شا پر که
 خو ژونکه بربری ده
 دهم نه ژو واد که

۱- جوهر، اصل مجازاً له خپله تنه (غرینه څرخای ته هم وایي).

۲- بیربچی زیروونکی (هغه وزه یا بیزه چې کال په کال بچی راوړي).

د ژونکې ذری منځ کـــــــــــــــــي
 تشتيانـه کره ځيرک ډکه
 چې ژوند څنگ له بـی ساه توکو
 ده وهلی دا ځيـــــــــز که
 دا پټ لاس د پټ پټو هاندو
 او کـــــــــــــــــه نه د ذری هاندو

یو مخيـز، ساده پنځون دی
 پر تمین او څومـــــــــره ښکلی
 خو په ځپلی ساده ورځ کي
 څه به کچـــــــــه دی یی چلی
 شن کـــــــــار پکې تر اوسه
 چوکس نه دی راوکـــــــــــــــــښلی
 په کئرات یې ځيـــــــــر باسلی
 په بیـــــــــا بیـــــــــا یې تنگولی
 چې ذره یې ده ســـــــــــــــــپړدلی
 نوب څرکي یې مـــــــــــــــــوندلی

۱- خلا خالیگاه: ۲- عالم الغیب: ۳- چوځس، نقص، نیمگرتیا، کسر.
 ۴- بیابیا.

او بـڅـرکـی یـې پـه لاس کـې
 درنگ کـې وو، درنگ کـې بـښـوئـیدلـی
 شـهـا تـوړی یـې دـی لـیدلـی
 چـې ژور یـې دـی کـتـلی
 خـو پـدـی لاپـوه نه دـی
 دا تـوړی چـې کـا ر د چا دـی
 شنن کـا ر په چـرت کـې تـلی
 په بریده د حـیرانتـیـا دـی

کـه ژوندون دـی او کـه زه یم
 دا خـه داسـی بـښـکـا رندـی دـی
 چـې خـیرک اوس باور نه کـړی
 چـې زیـرولـی دا زری دـی

تـو کـی تـول لـه زاړی ر غ دـی
 اوزاړه واړه بـی ژونـده
 دا ژوندی ژوی خـه وړدـی

۱- بنس قوانین، دفطرت یا طبیعت ترلی لاری.

۲- پوله. ۳- پدیدې پېښې. ۴- ماده.

دبی ژوند زاری زیږنده؟

د ســـــــــــــــــری د پټی توکی
ټول راغلی له زاری دی
خو... کـــره وړه یې د زاری، نه
د یو بل څه شی بیلگی دی

کـــــــــــــــــه ژونکی د بڼگی دی
د ذری غـــــــــــــــــوندی بریښنکی
اړونگه بیـــــــــــــــــاد ژونکو
په څه وایه ده خپل وکی؟

یـــــــــــــــــوه بی ژونده زاره وه
په ژوندون شـــــــــــــــــوله ژوند منه
د ســـــــــــــــــری کـــــــــــــــــور له چې راغله
شـــــــــــــــــوه په زه یم زه یم نه
پراویز بشـــــــــــــــــپرتا به دا
کـــــــــــــــــری د څه څرگندونه؟

۱- عناصر. ۲- جوونت - اومه دوانی. ۳- ځای، پړاو.

دا چي، دى پړاونه مـخـکـښـى
 شـتـى مـزل او بـر خـتـنـه
 او ورو ورو د خـدای شـهـر گـتـه
 د مـيـر هـ سـتـر لـنـدـيدـنـه

چي په لـتـه د سـر و دى
 سـر پـر تـوب ته چي زير يري
 د سـر و پـدې تـولـنـو
 په بـنـجـخـکـونـه سـودـيـري
 له سـر ي غـنا ورو ز مـه
 هم ويري يري هم تـر هـيـري
 خـوړى غـمـونـه چي به کله
 لکه سـپـى د اړلى کـيـري
 د وندى په خـپـل پوـسـتـکـى
 به يې بـنـى خـر وولى کـيـري
 لکه خـر په غـبـر گـو پـشـتـو
 اوس که بـيا و هـلـى کـيـري
 دى حـيـرانه دا دوه بول به

۱- زهيريدل. ۲- غنا ورو دوه. ۳- لغتى.

لا چي کله سړي کيږي!
او سړي به يې له سکونډلو
او شپي تلونه خلاصیږي!!

داميړونه دی، که غرونه
ننوتی په هسکونه
جرقولي یې پوتی نه شی
زول، ریردلی، توپانونه
دا پل سیخه درانده خویه
خه شهین خه گربتونه
په لوندی او هم په وچي
خواره کړي یې کوڅارونه
په ښکار غالي د پنځون کي یې
کړولی، شوغی، ښکارونه
دا د الغاري، دا غش لاسی
د خښتن مت او لاسونه
داميړونه زمري برشي^۳

۱- وزرونه. ۲- ښکار غی. د ښکار غای. ۳- تیغه، نقشونه، لوښی لرگی
لرونکی.

له یرغل یی تیر گوانه
 په شرو کي را انغاري
 باپاهی جوغي، تاجونه
 په ستوانوگتي قام له
 اور مگونه شـ^۲ولانونه
 ځانته ايسی يي په وړاندی
 لویی موخی، ستر میرونه
 نه ودریزي، نه ورو کـیـري
 وهی نور نور سـنـگـرونه
 نننداری ته یی ولاړوی
 له څـنـنـد پـنـځ^۳ ځواکونه

له یوی غـاړی تربلی
 سین روان اکـاـواکـا
 ځگ په خـولـه چپی چپی دی
 وازه خـولـه ده د څـرـخـا
 نه بیـری نه دی شنـاز شـتی

۲، ۱- شاهي خواړه، غوره زېره. ۳- فطرت، طبیعت. ۴- ډک، ترژی غری
 ډک، بردم. ۵- گرداب - غولی - گرینه - گومند

نه لامل بوباندی گیاراو
غالغوتی کی ورکیوتیه!
اوس به چاته کوی غاوه

بنه وختونه یا تنگسی
د ژوندون ســـــری تودی
ستاد جـــــسو تنگول دی
چی ته خـــــه وایی، کـــــوی
مـــــتی بیدی را انغـــــاری
که نه پنبـــــی دی غـــــوی
د زمـــــرو کـــــومو ته دانگی
کـــــه لکی دانـــــدی کـــــوی
له چـــــوانگوچه کـــــیـــــری
که په غـــــاره خوب کـــــوی
خـــــه نوبت کـــــوی پخـــــپله
کـــــه کـــــالی چج یادوی
چا بـــــکل کـــــری چی لبـــــی دی

۱- پوخ شوی مټ. ۲- ارلچی برلچی کید. ل. ۲- د ماشومانو په نکل کې د
سورلنډی داسوره. چې (وو، وو، چری به وو، زما د مور چچ کالی.

نـو راورى يـي ډيـوى دى
له هر څاڅكى د خـولو يـي
دريدى جـگى جـنـدى دى

كه هر څو مـر دى په لار كې
وى ډكى^۱، انگر پيـچـ^۲ـونه
بيـا هم ځـان له لار و باسى
دا سـر زوره او بـجـ^۳ـرونه
خـرو بى د ځـمـكى زرى
پـنـه كـوى يـي سـو سـرونه

دا چي كور، حجرى، مزدك كې
په تـيـر و سـو رى تـيـرى دى
سـتـور و شـيـنه ډيـوتـونه يـي
د پيـر و نه بى ډيـوى دى

۲۰۱- ستانونه، د لارى خندان. ۳- كړونگونه اېشارونه. ۴- هغه څكه چې
لكه د دونهي لوگي - ريتاس ځمكه.

حکومت چي د یو او د د شى
اولسونه د لوی بییا
چي په تار د سپریتوب وی
اولسونه جوړوی بییا

تند غړی هیڅ گرم نه دی
خلوبی پسی که غلی
هی په هغه وچینه والو
چي له داسی جوړوی ملی

بونه^۲ ځکه نه ده کړی
د ښکار زړودی پونگارو
په چگس^۳ چه د بازو نویي
ځایي نیولی خوړو څارو
په بورا ملنډی گوره
لورا لور د دی غ^۴وزارو
دا پیریان د ډانگ لور دی

۱- سراب. ۲- لومړی ښکار. ۳- د بازو ده

۴- گنگوتان.

ڪله ڇي پيه هٿورو هٿورو
 موڙي ڪيل را ڪنبلي نه دي
 لڳوي تور پيه ڇو رارو
 سياهو ڇمڪي جو ريدي شي
 پيه ڇواري له دي ڪو رارو^۲
 د خيال مني ڇنه ستر گه
 وڃور له ڪو خوشا رو
 د اڳري به سيالي ڪري^۳
 د ژوندو ويندو د الغارو!!!!

چي سپاره ووپه بي ڇو اڪو
 هم بي ڇو اڪو گونڊيمال ڪرل^۴
 چي دو چي سره مورو ان وو
 بيا وختونو ڪوتي لال ڪرل
 چي انڇور ڪي بي انڇور وو
 مات هغه لوڻي ڪو لال ڪرل
 با چاهي رندي باز ڪرل

۱- شور زور. ۲- خواري ڇمڪي ۳- سڪليٽ، ڪرڪي.

۴- د پنبولاندي دل.

رون مهال دادی پيخال کرل
هغه واره چې خانپال وو
کليمی ټول نريپال کرل

لاروی وړی هغه شه
چې يې دلاروی د بنـيـگري
چې په بنـه يې د پندنه وی^۲
شه کوی گودی کاچری^۳

ډیر عالم بی تنـگـولو^۴
په هر شه باندی باور کړی
د چاهله ویسـاراشی
چې هر شه په زیر او زور کړی

څوک ټول عمر متکاوی کړی
چان او چج واره نری کړی

۱- د بازونو غل. ۲- مزل. ۳- مات کور د شیان.
۴- بی سنجولو. بی د مات او دروغ کتلو ۵- هلی غلی.

د غرغر هومره زیار وروسنتو
را پیدا پلوشگی کړی

چې وهلی یې په ځمکه
هم په هسک دی سَنگرونه
وربیکړه یې لیـدو ته
ولی نه وی اولسـونـه

د رمبې کار کله کیږی
ای چمیاره! له زربیانگه
چغـزی ونی غم دی وکـړه
برنده شوه ورو ورو ځـرانگه
کوټ بنگاری یې گوری نه کړی
وی ځلمی د ملت پانگه
داوراسته مری ځی بنځ کړی
نوره تنگه ده پری ولانگه
اوږده لاس شوکوی ستوری

۱- وږه پلوشه.

۲- د څه د لیدو د پاره په پنجو کیدل او په تندۍ لاس کینودل.

چې ژوندی قبر کې څوملی
ياشې بُت په غـ____ریدلو
په هغه دی زړه د سـ____ولو؟
کـ____ه د پری اچولو؟

کـ____ه ترلی یې کـ____لوی وی
او غـ____ورونه دیله کـ____پری
بیا هم پریې چې خبر کړی
له رینبـ____تیا ودا وگړی

کـ____پری یې درمـ____سال دی
دا کیـ____رت څنگ مسلمان شی
بُت یې سادی بُت یې ځان دی
دومره زربه څه بل ځان شی

در چوکـ____ه لا ازغی نه دی
څنگ د درد لیکي سـ____ندری

۱- هغه څه چې دارتی غویی په سترگو ترلی شی.

۲- بوجه. ۳- هندو

نه داوین لویه غـ پـرانگه
چې هوسـی تر خو هوسـی ده
غچ به خـه واخلی له پـرانگه؟
ډک کـا لوار دی چرې نه شو
په ډیر چر د نیـسـتی ډانگه

په رویو نو او په چغـو
راویش نه شو دا وگـری
جوړ بر غـو^۲ ته زرعی کـری
د پیرو ساکـنبه مـری

غـروی ساخنی کـنو ته
هنداری نیـسی رندو ته
چې په پند سـری ته شا کـری
خـو روی دی سـر هغو ته

۱- د فقیر د چو خوندی ساتلو خم ۲- صور، د جنگ ښکر

مرجونا جور شوی نه یی
 اویا شمیری ملغلری
 په یخ سین کې درینستی او
 غوپی وخورده سراسری
 د پتلاوی د خوروالی
 بیا هله کوه خبری

چې نه یوی کړی نه کر کړی
 نه یی وانی نه رشه وی
 چې گار اړوی کړی یی
 دهغه برخه روړه وی

د مـیـړـنـو د ټولنی
 څه خبریې نښی څه وی؟
 وی دویری نه ژغورلی
 اود څـ^۲وری غم یی نه وی

۱- ورکه، تباہ.

۲- زرق، وړدی.

څښتنان د طريقې دودى
 غواړي زه نيم خپل فنا كړي
 پوه نه دى چې پاڅنـون به
 بيا له څه شى په سببا كړي
 او بيا هير رر څنگه ياتون
 يوم القيامة فردا كړي
 دين د تنده كـه پالنه
 نود زه يم هم روزنه

شاه ميره د څښتن رنگ كې
 چې يو ځلى خپل ځان رنگ كړي
 تر وروستى سلگى پورى بيا
 په خپل سترملگرى ننگ كړي

پرونى وو، كـه د نن دى
 هر څوك ريبى خپل كرلى
 پلار نيكه دى كـه يې راوړي
 په خپل قبر كې څوملى

چې اسلام وو کوم شلولى
د وگړو زڼځي بـرونه
زڼځي رپالو ورته وزکړل
بيا له سره کوشـيرونه
او پس^۱ لوللى يې پرى بيا کړل
آزاد شوى خپل ستـونه

بى سـاه اندى وايه خـه دى
د سـرو تيـرو بتـان دى
تر غى نه لرى د ژوند چې
هم هـغـوى يې زنـاريان دى

که هر خو پوچه ايلته
د زوروا کـنـوم فـکـوره ده
غـرونـدى د قـام د غـاړى
چې قـمـچـينه ورسـره ده

۱- سينگار. ۲- نظر- مفکورې

د ځلوراک کور هم هغه دی
 ولی نوی یې ^۲خا ^۳هر یوې فرغونو ولی کې
 د فرغونو وینا توره ده ^۴
 چې رینستیا وایي هغه له
 ځولانی دی، غر غره ده

د بی وزله اسکی رلی
 څه د لېزاو خواړی ژوند دی
 سپین یې کړو، اوس کړی بچموزی
 چې دا خواړ څومره ^۶خیر وند دی

حق تـولنه پوه یې څه ده؟
 له کتـابه حقـواکي ده
 د تلپـاتـی ^۷آرود ننه
 د وینـ عـقل خـپـلواکي ده

۱- جبر. ۲- پوچه. ۳- د فرعون واکمني کې.
 ۴- قانون. ۵- ملنډی. ۶- اوړی نهر، نغلاندي. ۷- اصول.

بنیـــــرازی ده کـــه د پژی
 نود زه یم، ســـــتر خواکی ده
 روا کله په اســـــلام کـــــی
 په ســـــرو ســـــرو خواکی ده
 ډیر تیر و وخی کـــه گـــنی دا
 چې اســـــلام مـــــلاواکی ده
 چې د بل په چوکـــه ژوند کـــــری
 خـــــپلواکی یی بلواکی ده

دوه لاسی توری وهونکی
 هیچری نه کړی پخساک
 د بی گار تو، بی شم^۲ رو
 وی تل عمرد خوراکی
 چې یی مته په کلیـــــمـــــه وي
 هغووی هر کله خـــــپلواکی
 کلیـــــمان په منع جغزی وی
 او بر خیره وی مته کی

خلک سره اوسپین د باندی
او د ننه سره د د باندی
شاه میړونه وی نری کی
تفسيړونه د لولاک

په ریښه ورغ یې مه شنه
چې د توری میړنی دی
په سبابه جوغی ویشی
که ریښی یې نن پته کی دی

د قرآن په شه^۳ دیوه چې
خپل د ننه ټول وړانگی^۴ مال کړی
بیاد اوړانگی د ننی وی
چې دیویزه چاپیریال کړی

چې یې وینه په غوښه شوه
هغی پورته په کوڅ^۵ شو

۱- خیرنه. ۲- تاجونه. ۳- ستره دیوه.

۴- د وړانگو کور. ۵- جوش. ۶- وزر.

چې يې وينه يخ چمــان وو
په وزر کــې بې وزر شو

د کليم کليمه خــه ده
د قارون، د هامان مرگ دی
کليمزې چې سامريان شو
د فرعون تېر راغېرگ دی

د ځاني گــتــولپاره
چې خوښ منډ د دوپرتيا کړي^۳
يک جلب له سامري ځي
تاتو^۴ تاهم له موسی کړی

د رينبتي او پت پالونگی
د رينبتي نو ملگر تيا کړی
چې لاشه له رينبتي اڅنگ کړی
نغري کور ور نه جلا کړی

۱- د کليم د خيل خلک. ۲- راستون.

۳- مناقبت، دواه مخی. ۴- سرور ښکاره کونه (تلاکول)

له پيـــرو په ځاى ولاړته
ژوندانه بڼكىل، غـــورندى دى
خـــوه غـــه ته ژوند دى منډه
چي له ســـيـــالو ځغلندى دى

مـــيـــره كله پتى ســـتـــرگى
د نيكه په منډ چليـــرى
د روغ فـــكـــر له زيلانځاـــه
د مـــېـــره چاري رازيږي

د ژوندو ويـــنـــه تـــوډه وى
ځيـــر كاوى كرى مـــتـــكاوى كرى
كه ودرىږي، او څمليـــرى
نودا كار دور كاوى كرى

ســـرى يوو، يو پكار دى
نه دا دو مـــره ترانگى ډلى

۱-رحم. ۲- ځير كتنه. ۳- مټ كونه. هلى ځلى.

چې يې مـيـر د ژوندون يودى
بيا كـعـبـى يې ولى بيلى

د دى ځمكى په كاله كې
د سـرـى نوغى چنگ ونگ دى
د قابيل لاس ته چې گـوـرى
د هابيل په وينو رنگ دى

كه اولى وى كه غـوړ پكى
پـوړ د زرو نه هـوـديـالى وى
چې نيم ژوبله په اندود وى
گـرـبـيـدلى يې لينگى وى

كليـمـه كله زريـرى
وى د هر مـهـال همـزولى
خـو پكار دى چې په تـلـه
يى د سـوـل هر كله تولى

خـلیـلان په هر دوران کې
له آفل، ځنۍ ویزاروی
وینی، قام خاوری ته یې شاوی
د څـښتن په لوری لاروی

په هر کله کې پټه پائله^۲
لکه زری ککۍ چې ونه
کوه دی زری د کیکرو
نوکیکربه کړی زرغونه

ته خپلواکه یې په کړه کې
هر څه هر څه شی کولی
خود خپلو کړدو پائلې
بیخی نه شی بدلولی

د سینا د شونتۍ مخکښی
د باطل لیـتـونه^۳ مریزی

۱- عمل ۲- نتیجه.

۳- شونتۍ.

برخـیـرن چـی الـکـتـاب شـی
 مـذـهـبـونـه مـیـرا تـیـری
 دا در ب از لـی د یـن بـه
 عـاقـبـت بـیـا را خـلـقـیـری
 تـور تـغـر د سـا مـری بـه
 لـه و گـر و را تـولـیـری
 د ژ و ن د و ن خـلـیـکی سـر ه بـه
 تـول و ر ا سـتـه مـری بـنـخـیـری
 دا خـو ر ی و ر ی قـبـلی بـه
 پـه یـوه قـبـلـه بـد لـیـری
 دا د ا نـه و ا نـه سـری بـه
 پـه یـوه کـعـبـه غـو نـد یـری
 پـت بـنـکـا ر ه ل ا ت و مـنـا ت بـه
 لـه تـولـنـور خـصـتـیـری
 د خـبـتـن سـری تـر مـنـع بـه
 و ا ر ه پـو لـی ر ا لـیـری
 د ب ر ز قـو نـه د مـو د و بـه
 هـر سـا ه د ا ر تـه و ر سـیـری

په پردو وینوشوش^۱ه به
له اغی^۱ر خنی وچویری

دیر سپین زیری کړی خړپوسی
لا به یی کله ځلمی^۱توب شی
چې سندان نه ش^۱وله لوته
ترم^۱ی درومی چې خړوب شی
کلیم زیوری کلی^۱می نه
لویی^۱ خوشی په تاتوب شی

چنگ ونگ^۲ زه یم دی راغونډ کړه
له سپک دستی چې درونبار شی
گن^۱م^۱خونه دی یومخ کړه
چې څښتن هسی م^۱خدار شی
دا پینی به دی تر څنگ ځی
چې د حق س^۱ره په لار شی
سامری نه وزگار نه شوی
چې کلیم س^۱ره په کار شی

۱- اغیرلی. پرسیدلی. ۲- خور ورو. ترمی ترمی

کـــه چا پيـــره چور تالان دی
او کـــه سنجی خان خانانی دی
چی یی غم تـولنه نه کـــری
نوبیــا گـرم کله ســـری دی

بنیــادم، غمکه د خدای دی
ترمنغ خـــه کـــوی دریمگری
چی ژوندی دی خـــپل نیلکات یی
نه دی هیـــچا ته نومـــری
چی د تول نوغی خـــیـــری وه
شـــیخ ملی برغندی کـــری
ابا ســـین و د هرتـــری
یو خـــو خان ته راډب کـــری
دوتـــری دواک خـــبـــتن دی
لـــولنگری په جغ کـــری

۱- اکتناز، خانله خوندی کول. ۲- میراثه. ۳- برخی، برخی.

۴- غمکوال. ۵- بی دوتره، بی غمکی تشبانی.

د پنځون په شت او یوشانی
حق لری هر یو وگړی

چی د ننگ په ډگړو
تاوگیر غشو ته باره شو^۲
د بری بی غریبی جگ شو
په نری تولى بیکاره شو

هغه واړه چې بی جس دی^۳
سپک لمنی لکه خس دی
د میړدان د توری نه دی
تش د مړونځ او د اودس دی
چرته ناست د تومنونو
په تومنونو کې بی وس دی^۴
چې داڅه کسانى پری وشوی
اتلان وو، اوس ناکس دی
د میړونو توری گوره

۱- شته منی. ۲- نښه. ۳- بی جوهره، بی گرته.

۴- قومونه. ۵- توکی، شندی.

شه که غنه دی، وچ کرس دی
موزیگی لس هم په نیشته دی
شـاـخـلمـی یو هم په لس دی

د مټ، سترگو خښـتـنـان دی
نن غرونه، پرون سـتـتـوـری
«ته په کپرو، کپې یې خپلواکه»
ستاد ژوند دغه سـرـتـوـری^۲
پتـیـالـی د خـپـلـی ژبی
پت پـالـی او سـرـنـه ژغـوـری
خی د خـیـر مـی په یو هـپـه^۳
نران یو بل ته نه گـوـوـری
ننـگـیـالـی د اولس غم خـوـری
او بـخـجـخـکی^۴ ځان له بـوـری
د مـیـرو نو یوه مـخـه
د مـوـذی لوری سل لوری

۱- عمل. ۲- د سرتکی. ۳- چغه، غلیم پسی وتل.

۴- واره سړی، موزیگیان.

په ارواد بنیاد م کـي
 دا تاو گـیرـه سره لنـبه ده
 که نه زړه د سـمندر کـي
 په چور لکو غـر^۲ خـپـه ده
 که په غلي اور شـيـنـدي کـي
 خو تـکـيـدونکـي ويلو^۴ به ده
 دالنبه ويلو به ډوله
 پرت په مـږ گـواخـرو اوړي
 ورسره لور لور هر خـه
 و اوړي، بله بـه راوړي

سـري تـلي دى خـيـتن ته
 د خـپـل زه يم انـځـاره^۶ کـي
 دى به هـله خـانـته کـيـري
 چي هـغه شـي کـړه وړه کـي

۱- خرخيدو. ۲- لويه خپه. ۳- اتش فشان ۴- ميگما. ۵- خولي، غاړه.
 ۶- نقش.

ته به شه خواره يي و خوري
 چي مذهب له اصله شنيدى
 د ژوندون د غورځنگ لار كي
 د مذهب نوغى لوى خنيدى
 لا اولس د ځان غليم دى
 مذهبونو كي لا ځنيدى
 سر خورلى دى پرى ډيرو
 داد پړو، وگړو منيدى
 د قرآن خبرى كاندى
 ملاوايي شوک لوندى

هره انده چي ژوندون له
 پوځندى ځنى كـولندى شى^۲
 شى شلفا توغوندى ورانه^۳
 ننگه خواره يي برغندى برغندى شى^۴

۱- مهميز. ۲- كټخه. ۳- د ماشومانو يوه لوبه چې پكې په ديوال تشى
 كړيى را كټلى شى. ۴- ملا تړى، لورينه كوونكى، څنگبتيان.

تومنونه نن په ځمکه
 اروپلیخ دی، نه جوریږی
 سبا ځمکه به له ځمکو
 د بښمنی وټه ودریږی

غځولی ست پراته دی
 او برخلیک باندی رضادی
 داساده خلک چې څومره
 پوچ اندود کي په ریښتیا دی!!

ټوله ځمکه یو ژویال دی
 په یو بیل یې اړ دی ژوی
 یا به ټول سره گټه پایي
 یا به ټول په گډه نه وی

مه غولیره، مه تیروځه
 په مږښت دیوی ټولنی

۱- په اختلاف، توری تور بریښي. ۲- عقیده، گروهه، ۳- بایوسستم چې
 پکې د هر ژوی ژوند په بل ژوی اړه لري.

بښه ژور نظر پې وکړه
 په تنی خوړی او پلنی
 چې په ویش د شته منو کې یې
 تپي ټولې دې برخې^۱ منی
 که نه غړی یو خو وکړل
 نور را کاري په ځان غنی
 څوک پلې لنگ کړی گرځي
 او څوک اغوندي رینیمیني
 څوک چوک په لاس ټول عمر
 بیا هم برخې یې څو زنی
 څوک په قره، شمشه کې^۲
 څنډې دورې د لاسی
 د همه کلی تر څه ان وی.
 کړي ترنی پرانستنی
 چې ماره یې تری لاری
 دودوی شوکی ترورنی

۱- برخه لرونکی. ۲- غړی کول غټیدو ته وایي. ۳- پلې یوه ونه ده چې
 پلنی پانی لری. ۴- په نشه کې. ۵- تورخان یا خان توره، چې قانون (توره)
 یې په لاس کې وی.

نه دده دا هغه ټولنه
 چې ميرونه يې کساغونښتنی
 دا ټولنه نااندوله
 به ترڅو پوری پایښی
 په کش کالین د وخت یو ورځی
 به اوریری او بدلیږی

چې ترڅو آذری بُت دی
 له تخرگ نه وی غورځولی
 هیچری ژوند وداو منید^۲
 خلیل نه شی خپلولی

ستپانه مخکښی ډیر د موخی^۳
 په دی پانکی کښینا ستلی^۴

۱- فشار، زور، ۱- نظام، ۲- شریعت، لاره، ۳- مخه یوه لویه- په دی کې
 دوه ډلی وی، د هرې ډلې یو مشر، یو وزیر او نور پاڅه (ملاتړی) وی په سر
 کې د دواړو غاړه وزیران او ورپسې مشران کښینی او په دواړو جوړیو کې هر
 یو دوه دوه گذاره کوی دوی کې چې هر څوک وروستی ټکی وولی، هغوی
 سلام یوسی، بیا د برلاسی غاړې پاڅه کښینی او دوه دوه گذارونه کوی،
 همدغسی سلام پسې نسلا کیری او هره غاړه چې ځان مخکښی ټک ته
 ورسوی هم هغوی لویه وگتی. ۴- د خاوری ډپه چې مخی مار ورباندی
 کښینی.

چا کـــــــــــــــــا وری دی ځنگولی
 چادی غـــــــــشی خـــــــــشولی
 ډیرو خـــــــــپل ســـــــــلام پری ایښی
 شا ککر له مـــــــــیدان تلی
 اوس دا ســـــــــتاد گوزار واری
 خلک ناست دی دم خـــــــــتلی
 چې گـــــــــوزار د گـــــــــزی ولی
 کـــــــــه د پرو و تېل ته پلې^۳
 هر ســـــــــری په خـــــــــپلو غـــــــــشو
 یـــــــــاور یرې او یـــــــــا پر یرې
 په پردی مـــــــــیرانه هیـــــــــڅوک
 دلته ســـــــــر ته نه رـــــــــسیرې

مـــــــــذهب و نو د پـــــــــرونه
 عـــــــــقـــــــــیدې پوچې پاللی
 خـــــــــوپه خـــــــــدای یې اړولی
 او ســـــــــپـــــــــیـــــــــځلی یې بللی

۱- هغه کړی یا حلقه چې پکې په منع کې ټکي ښخه وي. ۲- گذار چې ورډه
 پرډو وړباندې اړه لري. ۳- د پرو د ډلې څخه کیدل.

او په داشان عقیډوی
 پرگنی کافرولی
 سوځول یې بانډی کلی
 ککری یې رغړولی
 اوډیوی پسی ډیوی یې
 دسول پوهی گل کولی
 ولی بیاهم په ټولنو
 رنهارو روځه وریډله
 او تیږی پسی تیږه وه
 چې په ماتې په شاتله
 د مذهب دروگه هم ورو
 له اولسه پاڅیډله
 او کوره عقیډه یو، یو
 لکه بستران سریدله

په رنهی لاری لبر کی غی
 د ډیر ک^۳ لارده ملله^۲

۱- باطل. ۲- اکثریت.

۳- مذبذبه، منع غروته.

هغوی خیی د سول په سترگو
 د وی نیولی تشنه لله^۱
 هغوی غورخ د اباسین کری
 دوی اړولی له کنگله^۲
 چپي د ژوند په ارزښت نه وی
 هغوی کری تش^۳ شله تله

شاده میړونه په نری کی
 نه دویری تر هی ژواک کری
 نه مستازد، نه بل واکه
 نه گرومونه، نه پخساک کری

کبه یی توری په سسر بریښی
 شاده میړونه ریښتیا وایی
 هم فرعون او هم غرود ته
 هنداره کی مخ ورنیایی

۱- عنعنه، روایات له وروستونه راغلی دودونه او لاری. ۲- کډی اړولی، ملگری شوی. ۳- انگرده د نگرده کول، لور په لور تهنیرول. ۴- نول، پخساک سکون.

څه منل به د کتـاب وې
 چې په زړه دې انځـور نه شي
 بيا ټولنه کې په کـار وې
 زرغـونه او سـمـسـور نه شي

کلیمه سړی ځانمن کړی
 مذهبونه یې بی ځان کړی
 کلیمه یې یو امت کړی
 مذهبونه یې ځاناځان کړی
 مذهبونه یې لیشتینک کړی
 کلیمه یې اتلان کړی
 مذهبونه یې بُت پال کړی
 کلیمه یې خلیلان کړی
 مذهبونه یې سترگی وکښې
 کلیمه یې په دیندوان کړی
 کلیمه یې غورځنګی کړی
 مذهبونه یې یخ چمان کړی

۱- عمل. ۲- دین.

۳- خودمن. ۴- څری، سترګور.

مذهبونه پوچ کلودری
 په وگړو براسمان کړی
 وراسته مړی راوچت کړی
 او ژوندی پری بنديوان کړی
 پي^۲خالونه او غو^۳ربازی
 له ريشنو^۴گوربت^۵ان کړی
 مذهبونه کاني^۶ خپلي
 تل په گنځ^۷ کې د ايمان کړی
 چې^۸ مهال وی نسکور کړی
 مذهبونه يې خدايان کړی
 چې په ض^۹دوی د پوهنی
 څنگبنتی يې مذهبیان کړی
 د بی وس بوټی^{۱۰} حلالی
 په قارون، فرعون هامان کړی
 م^{۱۱}رگ رواد آتومن دی
 چې اندونه خپل بتان کړی

۱- تیکری. ۲- د مارغانو غل. ۳- اپلتی، چټی خبری. ۴- دریش دلاری.
 ۵- شهبازان. ۶- شندی، غاری. ۷- جامه. ۸- وخت. ۹- علم. ۱۰- پلوی،
 ملاتړ. ۱۱- ملت. ۱۲- عقیدی، گروهی.

چي کاروان د مهال پریر دی
 او خان دوری د کاروان کری
 چي بدل په ناشی پر خـه
 خپل خیالی او نا گمان کری
 چي لالونه ملغلری
 خـساخـخلی د ایران کری
 په منډونو خوشو پوچو
 زمر کتی خپل سور لنډیان کری
 لکه پاخی شوک له پخـونی
 او ککر هم خپل کاروان کری
 خدای به یی هم ور له جور نه کری
 چي نسکور خپل روغ جهان کری

هغه واره اړیکی چي
 د خلیل د لاری خنډی
 د لمن یی لکه دوره
 په یو خنډ بانډی وخنډی

۱- کوچنی. ۲، ۳- دود سیندونه. ۴- شریعتونه، لاری. ۵- نیوم، پتیگنی،
 د پتی غای. ۶- سرو هل. ۷- رشتی، خیلوی. ۸- خنډوی.

د ژونکۍ یوزیرنده
داسړی واره یوسسال دی
چې توپیری کړی ترمنځه
بټ تورندی او بټ پیال دی

له لیکو څراک وونکو!
وزی وځوړی شپانوهم
داسړی په چل مرئیان کړل
دسروسسړی بانوهم

کعبه هغه لوی موندی دی
چې نری پی ټولیدي شی
د پرک^۳و پریوتی بیاپری
نیغیدي شی، پاخیدي شی
اود وارو لویو وچو^۴و
یو کاله ستر جوړیدی شی

۱-بتان تورونکی (جوړونکی). ۲-مرکز. ۳-لینگو.

۴-برعظونه. ۵-کور.

بریدی، پولی یی تر منځ هـ
 نریدی او ور کـ یـ دی شی
 دا ژوپاله زمـ وړ ځـ مکه
 کـ وړ دامن جـ وړیدی شی

کـ البـ و تونه بی اروادی
 د نړۍ ټول مـ ذهـ بـ و نه
 لمنځی^۱ چارو ځنی و کـ بـ ل
 د کـ البـ و ت لمنځ و سا هونه

یه په څاڅکو څاڅکو پنډو!
 د دریاب شی لـ تـ و ونکی
 تر څـ و وړی ټولوی به
 شی په سـ تـ و وړو پریو تونکی
 څـ رپلکو باندی بوښـ تـ و
 شی په هسک کـ یـ الو تونکی
 کـ وړ کی پریردی ولاړ شی^۴

۱- ژوی پالونکی ۲- پرهیزگار، لمانځنه کوونکی. ۳- خپلکی. په ډیران کې لکه د چرگ لغتی وهل. ۴- د ماشومانو کورونه.

د خدای کورشی جورونکی
 په تانتهوسپرلی کوونکو
 ستور بیړی شی رغوونکی
 په هوسو کې موژوند وکړ
 له زمروشی غفلیدونکی

د میړه کاته تور برین وی^۱
 د باطل لښکر او تر کرک^۲ پری
 د خلیل وار راسم میړی
 شو خر تیغی به آذر کرې
 دا خپسې به شی کوزی
 که ویده ځان را ببر کرې
 مری هغه چې سر مزی
 د خپل کار بل چاله ور کرې
 یوه ورغ منکر ځییرک به
 لاس نیوه له ابوذر کرې
 سندان سسری ځلمی بویه^۳

۱- د توری پرینبول. ۲- وار خطا.

۳- پکار دی.

چې بابللی دی را ســر کــری
هراولس کـا ۱ رـم هـغـه تـه
چې رندو ته سـتـر گـی وړ کـری

دی کړنگه برید شـنـبتن ته
حیرانتیا دی خلک وړی
نه یې توره شـو له پـخـه
نه یې مټ د توری سـتـری

د سـتـور خـکو غـرو با تـوره
کـرـه شـ^۲و غـی دی لری بری
دو گـز و کـې دی گـیر نه کـری
د هـو نـا سـپـینـی کـونـتـری ^۴

پلـتـگان د گـو تـم گـوره
چې یې ونه خـنـگ پـالی

۱-موتاز، ارمن. ۲- غوتی.

۳- ۴- هغه جال چې د باز نیولود پاره یې شاته تړلی کونتره پرته وی چې ورته
دهونیا کونتره وایی. ۵- پیروکار.

ولی ندارد گـ و تم ده
دمیرونونه خـالی

له مذهبه شاگو خلک
شه د عقل غلیمان دی
خولی یی خپلی ماغزه خپل وی
خوگو یانه پری پیریان وی
د رنځنی یی ک^۲ ږنگ وی
د تیرو بڼا پیرکان وی
د کعبی چاپیره چورلی
د بتانوپه ارممان وی
تسپی اړوی شپه ورځی
بی له ترگ^۳ نه زناریان وی
لاروهی ډک ته نه رسی
خه بی لاری لاریان وی
له گ^۴ ږنگه څنگه ووځی
جی په هسک په خپل گمان دی

۱- نینتی، جلدجی شوی. ۲- بدایسیدنه، الزجی، بدراتلنه.

۳- زنار، کاریرمزی.

تاريخونو کي غوپه شه
 په خير وگوره ميړونه
 چي بري يې څنگه کـــړي
 څنگ بایللي يې ډگـــرونه
 خـــپلوه يې روغي لاري
 او کـــبره يې تيند کـــونه
 په يو برید باندی کـــار نه شی
 بري غـــواړی څـــو بریدونه
 باز ته وگـــوره چي څنگه
 کـــړي پيـــرونه چور لکونه
 خو په يوشو غـــه يې کله
 رساکـــړي خـــپل ښکارونه
 تا بایللي يو خـــل زه ده
 نور و سل سل ســـنگرونه
 بري، مـــاتي ورور او خـــوردی
 بدلوی بيا بيا لاســـونه

خو میرونه ستر هغه دی
چې کوز پاس یې نه شی زرونه

پژۍ د زه یم امانت گـره
پاژۍ د زه یم ده روزنـگـره
لکه سیپی یې وایه ارزښت خـه
اوم زه یم نه کـری چې ملغلره

٢ تانگ د کـاری د لاس ووځی
چې خـه ٣ ټوپی ته زرغی کـری
داسی خلک درشی وخت کـی
بیا تش درمند ته هی هی کـری

منجرو لره شمـال شه
خند و خـار لره سیلی شه
٤ په وله کـولوله دنورو
او بری خـور لکه هیلـی شه

١- وجود، بڅگی. ٢- وخت، موقع. ٣- معجزه.

٤- غوتی. ٥- په دوډی کول.

نه دی و خـورد پخـپله
نه دی بل ته کـرله تس^۱
له مـود و دی لـگولی
په خدای نعمت گرگس

د تیـاری پلویان کله
لار رنیا ته پرېښـودى شی
خـولـنـکـرد رنیا کله
په تیـار و ایـسـاریدی شی

خلکو کـرى تنـسـتى دی
تا پـونـى ریشـلى نه ده
ستاسـیـالى له داسی خلکو
راته وایه بیـا په خـه ده؟

په پنځون باندی چي څومره
 داسې بریمن کیږی
 هم په هغه پرته هم
 له ځواکمن نور ځواکمنیږی
 دواک^۲ والی پولی یی لا
 په پینی کی ورغځیږی
 وسلتتون یی دوسلونه
 لا ترژی غږی دکیږی
 پت پیریان په ذرو کو کی یی
 ورغ تر ورغه مریان کیږی
 خو وتولنی ته یی چي گوری
 بی م هارده د چلیږی
 له یوی کنیدی راووځی
 او په بلی کی ورلویږی
 د لارلیت^۳ د سږی سول دی
 تش په سول کله شل کیږی
 د ژوند ستونځی دی پیچلی

۱- بریالی. ۲- واکداری.

۳- دلاری مشال.

دابه لا پيچلی کيږي
دی سسری وته چي گسوری
دنري اروا بوگنيږي
چي دسول په نيمگر تيا به يی
په نري شه کانی کيږي

گوري! لوی هغه شوک نه دی
چي يې ډيره خلکه بلکه
لوی هغه په عاجز خوی چي
خار دړه کړي خان له خلکه

نه په زور او نه په زوره
د دليل لښکر ماتيږي
چي شهسواره دليل پاڅی
نيمچه خپله وتنبيږي

د مرو خدايانو منجور ډير دی
کني اوس خای به يی هيرتون کي^۳ و

۱- گوري خبردار ته وايي. ۲- قرباني، بلهاري ۳- برزخ.

په ژوند به دومره خواکمن وويانه وو
لکه چې خواک يې مريستون کې و

دا خوشتی ختی بيا کلال غواری
چې ورکړی خرڅ ورته ځاندره و^۲بخښی
چې فرښتی ورته سرونه تیت کړی
د شهسري^۳ ورته تیغه و^۴بخښی

گاندي غبرگی يې چې راکښلی
چې يې وينې وچولې
د هغوی پتی پنډه^۶ دی
او فـصلونه يې بمبلی

که په زړه وي دمچانو
نو ژوندی دی تل ډیران وی
په درنگه^۷ هم کله بد وایی
په درنگه چې يې گـذران وی

۱- هديره. ۲- صورت. ۳- سترميره. ۴- برش ثقه. ۵- دارت په ډول کې
هغه اوږد لرگی چې جوړی يا ارتی غوی پری ترلی وی او راکښی
یې. ۶- خړوب. ۷- مرداره

څنگه و غندی اړلتی
 چي اړلتی یې خپل ځان وی
 اذران یې څنگه مات کړی
 چي تورلی یې کوم بټان وی
 مامری بیا هم خسی پالی
 که موسی پسی روان وی

چي یې خپل نویستون نه وی
 په زرد نیلکانه پایي
 په پردی نړۍ کې اوسی
 له خپل ځان بیګانه پایي

په وړو کارونو بوخته!
 لوی کارونه دی په ستردي
 ذرو کې وټه کیو ټیه!
 پانی ستونځی دی غبرغردی
 یو غبرڅه دی یوه مداره^۳

۱- میراثه.

۲- د ذري وړی برخي ۳- ښکار.

ماري شه لسکر لسکر دی
 د هر خنډ^۱ شاته بل خنډی
 بیل خنډونه د هر، هر دی
 دا تر دی تر ورورده ده دی
 دا تر دی او تر لوی غوړ دی
 شه خوراشی ورته ستایي
 چي بنډامنه په اوک^۳ تر دی

د مسورنس کي په اوبن^۴ ه
 سڅخه شه رنگ چي لوییری
 د ټولنی په ورېوی کي
 بویه خلک داسی غوړیری

د ډبرین مهال سړی ته چي خنګ^۱
 د اوسنی مهال سړی گوری
 زمبوره پوهی ته به هم د غسی
 د لرر تلونکی شه سړی گوری

۱- افق. ۲- یو ډول واښه. ۳- اولال، په اخور کي د خاورو نه پاتی خل پل.
 ۴- پیربوا مونه، ۵- گب Embryo ۶- حریم. ۷- په کار دی. ۸- stone age

دلته په هر پړاو پسې پړاو دی
د ژوند د لاری وړستی سر نیشتی
د هغوی وړاندې هم دا یو خنډون دی
چې یې پښې ماتی، یا وزر نیشتی

د میرو نو په چاله کې
د چرو نو غوړ غنګی وی
که او بری لکه هیلې خوری
کسب کاري گوربتی وی
د کرو یو مخ یې تالنده
بل وړښت د پسرلی وی
کلو یغی^۳ کې هوسی ډوله
د شت^۴ په وخت زمري وی
هغه نرخ او کانه پوچ کړی
چې د چاد سسپکاوی وی
جنگ چې خپله وسله کیږدی

۱- آبشار، جروبی، کرونگ. ۲- عقابی.

۳- کلی کلولی، زیست مروت. ۴- جنگ، خرخشه.

تر هغی یی تور کـیـی یی وی
که خه غواری نو دا غواری
دا دوه بولی دی ســـــری وی

دا کـــــوم ژوند چی تیـــــروی ته
دا له ژوند لاس اخـــــستل دی
او د چلن کـــــاروان لار کـــــی
پنبی په وینښه غـــــځول دی

تل ســـــری نه خدای جور کـــــری
د هـلک فکر وگـــــرو
دا خـــــه نوی کـــــانه نه ده
د ژوند واک وی د مـــــرو.

***\

یو کـــــتاب دی او بل ســـــول دی
د ســـــری د لار پیل وځی
سخ د هغـــــو تومنونو
چی له دواړو په لار خـــــوځی

داسـري کله ځايـيـري
 په قامونو، قامولو کي
 هيڅ يې گټه بکس نيشتي
 له خپل نوغي بيلگلو کي
 يوبي پولی ځمکه غواړي
 ساديي خيژي په بريډو کي
 چا ویشلي چا بنکيل کـري
 په وړو وړو چرخـ^۳و کي؟
 پريردئ يواکـ^۴ او درياب شي
 چي تن ځي چرو چرو کـي

بره هسک که سور تپنگ شي
 تري سکورتـي راوريـري
 بنکته ځمکه تنه کار شي
 هر څه شنه لوخـره کـري

۱- پوتی، خسکی، لږه، ۲- پولی، ۳- د ځمکي وړه تراډهيا ترانگه. ۴- له
 بوی غاړي تربلی غاړي ډک او ماله. ۵- ویشلي.

خو قـدم د سرهينگانو
له خپل هوډ نه په شا کيږي

د ميړو د خوولي چي ووځي
نود هر سـري په خو له شي
يو هوډي بيـرغ اوچت کـري
بيا تور تيپ په خو ځيـده شي^۱
چي برغـ^۲ د پاڅـون واورى
نور راويښ د مـرگ اوده شي
د پنځـ^۳ ولوچل چي زده کـري
دا وگـري خو د په وله شي
د پيـني لاري چي پـريږدي
نو آخـر واښـه په خو له شي^۴

۱- لښکر، ۲- صور، ۳- ټکر، ۴- تخليق.

۴- په ټولي پيښي کې يو قانون چليږي، بنيادم د دې پيښي يوه برخه ده، په کار دې چې ټولنه يايي ځمکه د پيښي سره هم غبري وي، خو که داسې نه وي، نو داسې ټولنه د پيښيز قانون چې ورته د وخت غوښتنې وايي، د کش کيښ يا فشار لاندې د اوښتون سره مخ کيږي، تر هغه وخته تر څو چې دا ځمکه د پيښي سره هم غبري شوی نه وي.

دهاتی زور چي پيدا کړی
کله هاتی تانتهی ژوی شی
شنو زموږ ته هوسنی خواکه
له بنکر ارم سوي شی

هر وگړی شی پوښتلی
هم له خپلو سمو، وړانو
نه چي خه توری، ناتوری
کړی وی ستاسو نیکانو

په تور تم کي گیر و خلکو!
ولی ډوبه مو داساده
لږی وغړوی سترگی
د سولوپ بل سر ته رڼاده

میره هغه اړوی چي
هر اړمن س^۲ره بوره^۳

۱- تونل، سړنگ. ۲- موتاږ، ضرورتمن.

۳- بوره اړول، چاسره ښیگره کول.

په پر هر د پر هر ژلو
لگوى درمل باوره

چې د بنې د آدم نه وى
رالوى شوى كوم تولونه^۲
نوورگى پرى قلبى شى
او ترى جور شى او كرونه
او وډونه بيا سادىن شى
پرى له سـروشى كرونه
نوى تول شى را د بـره
شى زيرى او بمـبلـونه
د دى تول له رشى يوسى
هر سـرى خـپل رستـونه
هم هغه تول پائيدى شى
چې پرى تول په وله كـيـدى شى

۱- د چنبچى يا د خلى د سر نه تاو توكر يا رېښه چې پخوا به يې په هغې پر هر له
د كور كمن تكور وركاوه، يا به يې ورباندې دارت بورې يا نور شيان غوړول.
۲- فصل ۳- برخى ۴- په ډوډى كيدل

یو غـ اـ ورځکه ده اړکـ^۲ ه
 پدی خـ تـ ه د مـ یـ رـ و نه
 چې سـ اـ تـ ی یې ځلـ بـ لـ ا نـ د ه
 هـ څـ و ی یې په کـ ا ر و نه
 هم دا سـ ر د سـ تـ ر گـ ی غـ و ر ځکـ ه
 راو لی او بـ تـ تـ و نـ و نه
 دا غـ و ر ځکـ ه نـ ن قـ لـ م شـ ی
 و کـ ښـ ی شـ څـ ړ ی پـ و سـ تـ کـ و نه^۳
 په سـ بـ ا بـ ا نـ د ی شـ ی تـ و ر د
 و و هـ ی سـ ل سـ نـ گـ ر و نه
 بـ ل سـ بـ ا لـ ه شـ ی پـ و هـ نه
 کـ ړ ی سـ یـ ا لـ ی لـ ه بـ ر هـ سـ کـ و نه
 دا غـ و ر ځکـ ه یې چې مـ ر د شـ ی
 شـ ی یې د وړ ی کـ ا ر و ا نـ و نه

کـ ه چـ و پـ سـ ی چـ و د ی
 شـ ړ ک پـ سـ ی و ر کـ ړ ی شـ ړ ک

۱- لښه. ۲- ناباری. سرغړاندې.

۳- کتابونه.

خوځوځولي يې د ځای نه دی
د تور غـر پوټی ورسک

د پسرلي ددووزی خـیـژي
ته تری څه خبری بونه
انگازی په دما موشووی
اوس یې اوری که نه کـوـنه.
شـالـیلـی هـد هـعـودـه
څوک چي شپي کاورته رونه
کور غـار ی په وخت دایې^۲
مـوـذیـگـیـه بریت دی مـوـنه^۳
خـیـل دی پت سگه دی ایـبـی
په پروډو بشـانـکو سـوـنه
نـه یی لاره نه یی لـوـری
مسلمان! تش گـنـه گـوـنه
تورده ورځ ورپوری خـاـنـدی
لـر داوگـوـره مـخـروـنه

۱- ورپور، پوزه، ۲۰- چغی.

۳- پوسل.

۲
 پرون لـه یـو واکـی و د
 او نن دود ولسـ ۳ واکـی د ده
 که تومبیا ولس واکـی کـری
 د ډیر کـی یـو زور واکـی ۴ د ده
 حق په زور د شمیرنا حق کـری
 گن واکـی، کـه کـا واکـی د ده
 دا ولس یو واله باچ کـری
 چي یـي تومنه ویشـ ۶ واکـی د ده
 د ټولنی بنه یـي گـوره
 ۷ خـبـیـنـا کـی او شـپـیـلا کـی د ده
 د بی ۸ واکـی او پـخـسـ ۹ واکـی د ده
 لا خـبـر داسـی پـی نه دی
 چي رتلی سـ ۱ واکـی د ده

۱- عننه. ۲- د یوواکمنی لکه باچا یا بل زور واک. ۳- دیموکراسی. ۴- د کتاتوری. ۵- پایلل، دلاسه ورکول. ۶- تن کول، ویشنه. ۷- د شپیللو یا شپیلو څخه په ساد هډوکی ماغزه، راکنبل. ۸- د جبر ژوند. ۹- گروم، نول. (لکه داوگری یا اتوب د خوتکیدو په وخت د «پخ» او «سه» اواز کول. ۱۰- په سړو د سړو واکمنی.

او غـــــــوريز ژوندود او مندي يې
خدای کـــــــښې کړی ارواکي ده

توره، کنگل چې غورغولی دی چا
هغوی ته هر لور تر غونۍ ښکاری
شوک چې توربرین لاد تیرو سره دی
غلوته په خنډ^۴ لارنغونۍ ښکاری

چې د ســـــــروینی یې پښـــــــوله
او د پښـــــــو یې ســـــــر له لاری
نود هسک د زمـــــــر کتـــــــی یې
خپل اولس له شـــــــودی راری

د ســـــــورود پلـــــــی ونه شی
ســـــــواره لارل پلـــــــی پاتی
پلـــــــی نوم د شـــــــه اا اخلی
ســـــــورو ولـــــــیده مخـــــــراتي^۶

۱-د پرنسپونو یا اصولو واکمنی، داسی واکمنی چې هر سړی په اصولو پر
وی. ۲-ډال، ۳-هغو. ۴-افق. ۵-راوړی. ۶-برېښد مخ، څرگند مخ.

پلی رسی چي ســـــورو ته
 نواوښتۍ به پيـــــری وی
 هغوی ستورو کي به میشت وی
 نوی نوزی به یي نـــــری وی
 د دوی ښکته به هم هغه
 پیڅولونه او کیـــــردی وی

چي گاندی یي غبرگی را کښي
 نو خړوب یي که دوتر خپل
 په لومـــــری بوره چه لټ شه
 شنه پټی یي کړه، سوسر خپل

چي لینده وی ښه ترینګلی^۲
 دلنګاغـــــشی بی ونګ وی^۳
 او د یهودان د پوخ لیندی وی^۶
 بیـــــا په هری تکی ډنګ وی^۷

۱-خمکی. ۲-تینگه. ۳-بانس. ۴-ناوښند. چي جول نه کوی. ۵-شیش.
 ۶-د لیندې تکره. ۷-یعنی دهری تکی په ویشتل کیدو خوشالی وی.

خلکو و کـرلی بـښنـچـې
 اوس کـلـوری په کـلـوری ولی
 ته لا اوس هم په هیـڅـنـایـی
 ستا پاڅه^۲ موهندی ولی^۳

ای په پانکی باندي ناسته^۴
 له خپل سیاله مشري ته
 گـلـوری! وړه دی د ملگرو
 ارده ده وروستۍ تکی ته

ای په پانکی رانیغ شویه!
 د گـلـزی وروستۍ تکی ته
 د بری په هیله گـلـوری
 ټول پاڅه دی مشري ته

۱- تکی داسی وېشل چې کواره (حلقه) غشی ته راودانگی. ۲- ملاتړی،
 په مخ یا موخه کې یو مشر او بل وزیر وی او نور پاڅه. ۳- موهندی وېشل
 نښی خطا کولو او وچ کړس بت وېشلو ته وایی. ۴- هغه ډبه چې مخی مار
 ورباندي کښینی، ۵- برې. ۶- هغه گوزار چې ورباندي یوه یا بله غاړه وریزی
 یا پریزی.

زه هک پک یم هغه و ته
چي د ژوند له ډگر څنگ کړي
نه څه توره، نه ولجه څه
تش په توره دري دنگ کړي

چي يې پدل يو ځل منات شي
نور رتلي لات منات شي
غري دلي سترگي پاڅي
سياه ويسا ټول اولسات شي

هر هغه چي په اندودي
زرگي بشپړه پورده وي
د نيوکي هر يو باره ته
په سپين ډاگ باندې بيا جه وي
پوردگي د زره بنډايي چي
د سول پوهي زيرنده وي

۱- د خوشالي توپونه وهل. ۲- طلسم. ۳- اولسونه. ۴- مطمئن.
۵- انتقاد. ۶- پښې ښځي کړي. ۷- د عقل، علم.

د لمر څړيکي ته متـازـدی
 دنن ژوندی ســـــهارونه
 لوی ســـــهار به دی راخـــــیژی
 هم د زدیـم لـــــه درونه

خـــــوری پـــــارونه، چور لکونه
 ســـــهارونه، مابـــــامونه
 خـــــود زدیـم په نړۍ کـــــی
 نه سپـــــورمۍ شته نه لرونه

دا د حق ټولنه څنګ ده
 چې لری لوری اوڅـــــوری
 سور لنی پکې یو څوکـــــری
 د چوکۍ لاندې پـــــگری
 چې بی کـــــس به خلقی یی
 دی کـــــس به وېاندی چـــــری

د تير و جاولي دې ډيرې
يو مخيړي كړنگه نوردې
د نظر اتبار به يې څوك كړي
چې ملخې ورته باتور دې
ډير قامونه يې لوار تير كړل
وخت يود يودى لنډ هور دې

تش په تاري تابيـانـه شى
د تارونو نـ^۴ود تـهـاړاك
د غليم مـتـى تاوـيرى
له غليمـه په برـخـواك

شـاخـلمى وړلاندې وځى
كـه وړى هر څـو وى درونـد
ملـغلـرى به څـه راوړى
چې پليـسكى نه كـالـوند

۱- بنى، شكلونه، ۲- گيدور، غاردلې، نسخور. ۳- د افسوس لاسونه
مېل.

۴- داره مار. ۵- داره. ۶- پيتى. ۷- لمن پيسكى.

چې په ځان باندې اړنه وو
زړه غوښتلی یې بیا موند

ژوند مرګی داستا په خټه
د یو بل سره لوڅی بڼه
چې ټوله د یو درنه شی
نو دا بل راوپرزیزې

هم پوره لاره حق لارده
او قرآن یې څرګندوی دی
هم هغه خبره روغه
چې قرآن یې مرستندوی دی

ښه پوهیږی د خدای کور دی
څه یې کار له لات هبله
ولی څو دی آذری دی
په کعبه کې شری خپله

د پنځون د کتاب لوستی
چې څیرک دی کوم مخونه
جوت شوی ورسره دی
د قـرآن دیر آیتـونه

کـه ویلار دی چری کـری
وی تردک درسیـدلو
نوپه نرهاند به رسیـری
نه په مـریـنگو هلو خـلو

په څاری او نه په چیـغو
شـورا پورته داوگـری
جوړ برغو و ته زرغـی کـری
د پیرو ساکـنه مـری

۱- اراده، ۲- میر، منزل، ۳- مرو، مرخپنو.
۴- صور، ښکر، ۵- انتظار، ۶- ساه اخستونکی

څوک نور یې په پیرو کې
څوک نور یې ورځ په ورځ
څوک پراته لکه گټان وی
تر پیرو پیرو بی خوځ

چې ایل۲ان وی نوبلواک وی
چې یاغیان وی نو ځانواک دی
ستونځه داده چې سړی دی
څنگ ټولنه کې خپلواک وی

سریخه وره ده ټولنه
خپلواکي که د سړی خوری
چې بیواکه شی وگړی
نن یې خپل سبا پردی خوری

دا وگړی څه بی ننگ دی
ژوند یې سر تر سر ایل٣وب دی

۱- بدلیری. ۲- مطیع.

۳- اطاعت

ایلائی دهغو خوند کړی
چې خوندی یې یا غیتوب دی

یو کاله د مسلمان کې
بل کي^۲ ټرت کره وزیر
یو تسپـپـوا وبل زنار ته
پتی سترگی څنگز نیږی

په امسا په پتو سترگو
د سـرـلاری پل وهنه^۳
که استاغی د خدای هم وی
نه ده دا ایمـان را ورنه

سـمـی واره یو کورم^۴ ده
اودا ځمکه یې یو کور دی
کورمه تن، کور کور کی دی
ځکه ځمکه نن سورا وردی

۱- اطاعت، ۲- هندو.

۳- تهر، ۴- سالار - لارښوونکی

دين راغونڊ ڪاندي وگهري
په يوه امت ڪنهي يي سليشن ڪري
مذهبون نه يي ڊلي ڊلي
له يوبل توري توريرين ڪري

دميرونو ڪه گهري
شوي روستي په هديرو ڪي
لاهي توري انگازي ڪري
لورا لور په سمو، غرو ڪي

بوربوڪي چي يي ڪرلي
سري سيل يي بياربلي
چي اورو نه گهري ڊولي
نوسڪروتي يي ٽولي

درنو چینو خوند شه زده
 دا چیننجی تپول د ترناو
 کب^۲ پروسوخی ایری شی
 خو پکی وی هغه تاو
 غلیمان لاکله چاله
 ورک^۳ وی د زره ایراو
 « غر و لاپه درناوی خپل »
 واوره ویلی په پتتاو
 بنکار غن کله ورته وار کبری
 چې یې غر خه راشی په گگاو
 خوړ په غر لاپرو او وچ شو
 سین بهییری تل اکهاو
 تل زغمی یې خلک خنگه
 که زور واکي نه زده نی^۶او

۱- د ناولو او بوبدرو. ۲- پری. ۳- خواله، ایراو هغولاروته وایی چې د غره
 نه پری ښکته او به راخی، چاله د زره د ایراو ورکولو معناده شوک د زره په خواله
 کې راگډول، یا چاته د زره حال ویل. ۴- د گوزار وائن یا پله، د نوری لاندی.
 ۵- دک، له بوی غاری تربلی غازی دک او بردم. ۶- انصاف، عدالت

د گـړنگه غـورځـيـدلی
که ځان شمیري برله برو
نوڅه هڅه هاند به وکړي
چې له زیره شی په زورو

له آزاد فکري غـورځـنگه
تاند بنـيـراز اوسې وگړي
چې فکري غـورځـنگ يې ډب شي
شي وگړي نانوم^۲

چې فرعون ټولواک نه بولي
نه زغملي يې ځـوراک^۳ شي
تل په داسې کلیم زیو
بی امانه گډ تلغاک شي

د تنزرو کمښت نیشته
باز ترڅو چې وهندی دی

۱- تحریک. ۲- په نیشته حساب.

۳- د جبر نظام. ۴- بریدونه، غدی

د سپورمى په خوند کې ورکړو!
 دا خو گوره کړپندى دى
 له پارو بى غوره مـه شى
 سين غلى دى وهلندى دى^۲
 وى پينى دى ورته تـيـتـه
 ستا خو داسى لوى تندى دى
 دنړۍ پدى ژويال کـي
 اړپه بل ژوندى ژوندى دى

کله پښه ونيسه او ځان وپوښته
 زه خپل ژوندون سره دا څه کومه
 څه وو پکار چې هغه کړى منى وي
 څه دى اوس داسى چې يې نه کومه

دسـ^۳ـوى پالې جوړلـوله به
 پولى بریدى واړه نړول غـواړى

۱- دبېرى راشېښل. ۲- تاورا تاو. ۳- داسى ټولنه چې پکې سړى خپل
 قد و قامت ته رسيدى شى.

د قامولی لنډې بوچی اند به
 د سړیتوب اند ته اړول غواړی
 د بد یشم کرکی او سپک کتنی
 دا زاړه کانی به ماتول غواړی
 سړیتابه باندی د ننگ توره به
 د خلکو زړونو کې کښینول غواړی
 وروڼو د وروڼو مړی ډیری پریکړی
 نور وروڼو ژغورنه به دودول غواړی
 په بیلگلو د کې یې څه گټه نیشته
 دا ځمکزی واره به یو کول غواړی

د سینا پیلوڅی مېر کړو
 تیاره پښتو ښاپیر کو
 خلک دلتنه هلتنه پنډدی
 ځانان ځان په اور بلکو

۱- نظر، مفکوره، نظریه. ۲- تعصب. ۳- قانون
 ۴- تیاره پالوټکی. ۵- اور اورکی.

دمودو سسوی کـڅـونه
 خـږوب نه شـو په یو ترره
 بیاسـته^۲ نیشـته^۳ بایر نیشـته
 ارټ چورلی کـرره کـرره
 د نهـر و لوره نه مـریري
 د مـیـچن په تشی گـرره
 د کـار و نوسـری نوروی
 د لالی زده بـرره بـرره

د هغو خـیر زکات توکی
 چې تر وړل کړی او غـبـیل کړی
 غـږی وریـبی د خلکو
 بیاپری پا هی کیـښودل کړی

څوک غونډی دي او څوک غرونه
 څوک په غورځ لکه سیندونه

۱- د باران سپکه شېبه، ۲- هغه دوه لری کېږونه چې دارټ لوتکی ورباندی
 ترلی وی. ۳- دارټ د غشو پلو هغه اډانه چې بیاسـته ورباندی پرته وی. بایر د
 کوهی په خنډه دلټ په سروی اولټ د ډول چکلی په زور چورلی. ۴- مری.

هنداره ورکـړه په لاس کې
بازه! ویر کـړه کوڅـارونه

ډیر مذهبـونه بیرـه چـپ شو
په خپـاند سین کې د وختـونو
گـود او کـاچـرد کـچ^۲ درانـده پـری
بار وود خـوشـو واندو د^۳ونو

هر اوښـتون لکه د نیـز^۴ کـړی
ډیر گـنگه خـه پـری نیـز وـړی
خوبیا هم پاتی تری په شاشی
ډیری درنگی او د^۶ریا مـ پـری

د اوښـتون توره دی هله اخلی
چې ورومـبې دا خـبره و تنـگوی
چې کسکور^۸ن چیجن نسکور کړی نو بیا
په کنډوالو باندی به یې خـه ودروی

۱- وزرونه، ۲- مات گودا وچتی شیان، ۳- نظریو، ۴- سیلاب،
۵- خس و خشاک، ۶- مرداری، ۷- رواسته، ۸- ډډیزار.

له اوښتونه سره لوگې شي
زاره هر لور و ته ستري ستري شي
خو کړونده کې هم د نوواندو
خه زاره زري يو ځل بيا ژوندي شي

چې يي مير په وړاندې نيشته
خو ټول عمر په د گلدگ دي
وايي خو ک چې لار وهل يي
برخي زې او پر مخ تگ دي

درندو عقي د وچم دي
دلته روغ غوله غرگي دي
پوهگړو ته يي گوره
خه دارلي خو ره رگي دي

۱- داس داسي چاله چې ورسره سپور په درنجکووي، ۲- تکامل، بشپړتيا،
ارتقاء، ۳- ژوبل، پرهرژلي.

ډير په دروزي پسي گـرځي
 وري سـيـي^۱ ځي په اورونه
 سنجي کاندې د سپياکو
 ولي^۳ مـنـک په ډيرانونه

خلکه! خلکه! د کـتـوـدې
 دهغو و وگـو پرو زرونه
 په اور شيندي غـرچه اوسي
 خرمستې کړي لکه خرونه

پکار نه دي چې ټولنه
 د اولس بنديخانه شي
 لاري، تېري او منډونه يي
 څه زندې، څه ځولانه شي

لدي برنډو خـدايانو
 سـري کله وزگـاريري

۱- سوځي. ۲- جمع واري. خوندي کول. ۳- غورځوي.
 ۴- آتش فشان. ۵- قوانین او شرع.

لوی خـښتن دی لږوار وکـړی
دا بـتـان چي خـو نـړیـری

ځوانو هڅو ته یی گـورـد
که مـیرـد هـر خـو زور خـپـدی
گوت په گوت یی وړم خـور دی
رښتیا خه د مښکو کپ دی
ډیر قامونه یی لا هو کړل
مذهب خه لوی بیـرـد^۲ خپ دی
مسیحاسرته یی کښینه
مارکس وگـورـد په لـر سـپ دی^۳

خپلولی شی مـیـرـو نه
کله داسی انـدود و نه
چي پورده یی له هر اړخه
نه کـازرونه او سـو لـونه^۴

۱- مشکونډی. ۲- بیری ډوبوونکی. ۳- تر تـکو.

۴- عقلونه.

د شملی په خای پیزار دی
 ستا هم دا مسلمانی ده
 د^۱ت په هغه ذیل او هنډه^۲
 چې سبا پری پښیمانی ده
 چنارونه دی خړدگ کرل
 ستا هم دغه باغوانی ده
 د نافر^۳و وزی یې پوچی
 چې یې کسب سگوانی ده

انده بویه زړه سره چې
 تسل وکړی د سولونو
 او توله باندي پوره وی
 دغو بښتنو د وختونو

چې ژوند^۴د یې لا لاشی
 ریزکی وی، اتلان شی

۱- لعنت تو. ۲- هود. ۳- لاف. ۴- د ژوند نظام. ۵- واره لیشتمی

د کـوڅـولـارو کـوډـري
 ځـلـانـد سـتـوري د اسـمـان شـي
 کـن پـره چـي د هـر کـ^۲ام وـو
 د کـامـونـومـخ کـيـان شـي
 چـي پـه شـتـه ځـان کـي بـيـځـان وـو
 پـه اـرـزـبـت پـوهـه د ځـان شـي
 يـا پـه ډـنـگ وـتـلي کـوټـوي
 چـي يـي گـوري سـره مـهـران شـي
 لـکه وـاورـه کـنـگل شـوي
 ابا سـين څـپـان څـپـان شـي
 لـه کـولـنـد، بـکـيـلو نو خـلاص شـي
 د خـپـل واکـه بـنـيـاد مـان شـي
 نـه يـي غـټ، نـه يـي نـري څـوک
 واره يو سـره سـيـيـالان شـي
 تـومـنـونـه يـي نـور مـستـ^۳تـازه
 پـه کـاله خـپـل شـتـه مـان شـي
 نـه يـي سـار نـه د مـ^۴خـي څـوک

۱- ورستی ډله یا پره، د لښکر شاتنی برخه یا ډله ۲- قام، ملت. ۳- قومونه،
 ملتونه. ۴- مقابلی، سیالی.

خه بی ساره شام بردان شی
په خورو باندی دله چو ویی
برخمن خپل او هم جهان شی

کولندونه دی،^۱ بنکیلونه
اورا گگیر پکی کتاب دی
یا ژوندود و د ژوندیو
یانن توکی د ثواب دی

هر هغه وگړی شنډ شی
چی یې لاره تیږ پالشی^۲
نوبتون یې د مهت مړ شی
په زړه باندی شخړوندی شی
لوی کولندی سټ ته پریوخی
عقل فکری خپی شی
گوربتان یې تپوسان شی
شنه زمړی یې سور لنډی شی

۱- کتبخه، د کټ پښه د خار په خټ خورندولی شی چې آزاد تگ ونه کولی.

۲- ماضی پرستی، د تیرو تقلید.

د نیستی کچکول په غاړه
 ژوندی لویه مـتـتـازگی شی
 په ږندو عقیدو مرگ کړی
 اوله پوهی یې مـیـا^۱ رخی شی
 چې نور ستورو ته ورخیژی
 نو د دوی پری خنډنی شی
 غورډیده^۲ کړی سترگی پتی
 د سرونه^۳ خم فـیـلی شی

وینـتـابـه سنگروهل دی
 پرناو توب په ځان غـدی دی
 چې خو یونه یی د شـال شی
 ولجه کړی تل شـری دی
 د پرکي لیندی د غـشی
 په نصیب کي سر غـوری دی
 چې د باز شـوغی یې نه زده
 د ایلـی بر خـه او بـری دی

۱- دېمنی. ۲- برجه. ۳- څړوی، هرلک دوری، گاگی. ۴- خوبولی کیدل.

۵- سسته لینده، داسی لینده چی د پرکي په څیر سسته وی

د لالسی د ژړنډی واردی
څوک یی نه پریږدی په پینډه
دا د ټول جهان روئیدار دی

د ساهو تشی پیڅی کړی
چې یی گوری مری چار دی
کلوکی تشی یی گړدنی کي
ژوند د توپو د ندو ککاردی
دا توره د ژوندانه ده
هسی ورځ، چې څه رنگ کاردی
هم د پوچ ککاردو نو تس دی
دا اولس چې دومره څواردی

په نیکات دی له نیکانو
بی دلیل عقیقید دی
په کنجکه نه ارزیږی
خوله ځان درته خوری دی

۱- تش کالتوس ۲۰ - بنسټیز قانون.

۳- میراثه.

چې ژوندی غانونه مړه کړی
هغوی کله راژوندیږي
چې مرگې په ژوندون مړ کړي
هغوی هیڅکله نه مړیږي
یو د زه یم، په روزلو
مرگ له سرغځي اوږیږي
که بیا ږنگه دی شی پږی^۱
سمسور زه یم، نه ږنگیږي
چې په خیر د خپل څښتن وو
بی کالبو ته به هستیږي

چې تش ساه اخلي نومړه دی
مات په هر ډگر او پړه دی
ژوندی هغه چې په زغابت دی
او میړه غوندی په کره دی
درینبتیا وننگه کړونی

هیل کـوی کـلی په کـلی
دا هم ډیره، کـه یو کس هم
کـلی سـر ورسـره ملی

یوسـر خـیز و هیل یی و کـر
ویده کـلی یی بـیدار کـرل
په چوغـالی کـی چوشـوی یی
کـتـی بار او مخ په لار کـرل
د غوښـتو په خـپای دره یی
واړه شته دخپل کولوار کـرل
چی دلـرد خـیرې وخت شو
له غـونډی یی یکه خـار کـرل
ما خود سـره غـشی واړو

نصیب مو خپل، که بل سر خیز چرته راځینه

۱- قربانی ۲- د فقیر د چر د خوندي کولو خم ۳- وروستی یکه زار

دنا هېد کتاب خپرولو مؤسسې له خوا خپاره شوي ادبي اثار

- ۱- سار د بادونه
- ۲- تبجنه سپورمې
- ۳- خلیورمه لار
- ۴- زمور د کلي پانې
- ۵- دلته لېر زمور اور، بل دی
- ۶- ماته شپېلی
- ۷- له نرگسه تر نرگسه
- ۸- سپینې پانې
- ۹- مات غمي
- ۱۰- دنکریز وېانه
- ۱۱- شعر پېژندنه
- ۱۲- ډیوټ

گوهر رحمن گوهر هغه پښتون عالم، شاعر، ليکوال او خپرونکی دی چې لوی خدای د مینې او ښکلا د ک زړه او روڼ فکر پرې لورولی دی. خور اوله غورځنگه د ک غږ يې لکه د غرونو او ګرنگونو د سندرېزو ازانگو په څیر د نړۍ په گوټ گوټ کې مینه والو او ریدونکو ته د سیلابونو او خپو د ژبې خواږه رسوي. وخت په وخت يې د پښتو ژبې زاړه او مرګني لغات دخپل سندرېزو او عيسی دم آواز په جادو راژوندي کړي او زلمي کړي دي. په دې وختونو کې يې د قرآن او ساینس په نوم يوداسې ښکلی کتاب کښلی چې د ساینسي پېښو او پرمختګونو په هکله قرآني آیات په کې په ډیره خوږه ژبه راوړل شوي چې کرښه کرښه يې د یوه ډېر ښکلي شعر کیفیت لري.

په قرآن او ساینس کې د قرآن هغه عظمت ښودل شوی دی چې په هر توري او آیت کې يې د «انسان» جوړیدلو دراز ډیرې غوټې پټې دي. گوهر صیب د تندر، پرښه، وړانګه، شونتۍ، او ګرونګ په نوم شعري غونډونه خپاره کړي دي چې همدا کتاب «ډیوټ» يې شپږم شعري غونډ دی. د زلمیتوب دوخت یو زیات شمیر شعرونه يې ناچاپ پاتې دي. دا شعرونه عاشقانه او تغزلي رنگونه لري چې ځینې يې دوخت سندرغاړو هم زمزمه کړي دي. د گوهر صیب اوسني شعرونه د شعر مینه والو له دې امله په ژوره توګه نه دي لوستي چې یو شمیر زاړه او مشکل لغاتونه يې پکې ډیر کارولي دي. په دغو سره ویلی شو چې گوهر صیب په خپل اوسني شعر کې دانساني ژوند یوه ښکلې او ژوندۍ فلسفه سندرېزه کړې ده. دده شعر له غورځنگ او جلال نه د ک پیغام دی چې پښتني ټولنه شهتولنې جوړیدو ته رابولي، دی غواړي چې پښتانه شمسري شي، کلیمان شي، چې ټول ظاهري او باطني فرعونان د معنویت دنیل په مستوڅپو کې لاهو کړي.

په درنښت

د ناھید کتاب خپرولو مؤسسه

۶/۷/۱۹۹۷ پېښور

چاپ دانش کتابخانه - دهکی نعلبندی، قصه خوانی - پشاور